

ZPRAVODAJ

VYDÁVÁ ČESKÝ SVAZ VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Slovo předsedy ČSVTS

Český svaz vědeckotechnických společností sdružuje v současné době 69 vědeckotechnických a inženýrských společností působících v ši-

roké oblasti aplikovaných věd neživé a živé přírody jako jsou zejména aplikované vědy strojního, elektrotechnického, textilního, stavebního, důlního, dopravního, telekomunikačního a fyzikálního inženýrství, kartografie, potravinářství, chemie, materiálové a chemické inženýrství, zemědělské inženýrství, urbanismus a problematika životního prostředí, rostlinolékařství, biotechnologie a zdravotní technika, ky-

bernetika, informatika, informační technologie, automatické řízení a umělá inteligence, ekonomika, management a vědecké řízení, marketing, řízení kvality a právní aspekty vědecké a technické práce.

Český svaz vědeckotechnických společností tak představuje vedle Akademie věd České republiky a technických univerzit nejvýznamnější vědeckotechnický a inženýrský potenciál v České republice a jeho jednotlivé společnosti sdružují na profesní bázi nejvýznamnější odborníky. Posláním Svazu je především péče o vysokou kvalitu odborné kompetence individuálních členů a služba společnosti ve smyslu poskytování odborné pomoci při řešení nejrůznějších aktuálních problémů v oblasti vědeckého výzkumu, vývoje a inovací, při formulaci koncepcí státní politiky v oblastech udržitelného rozvoje energetiky, průmyslu, dopravy, zemědělství, zdravotnictví, životního prostředí, vzdělanosti a dalších souvisejících oblastí společenského života země.

Český svaz vědeckotechnických společností si připomíná v roce 2010 dvacetileté výročí svého založení jakožto moderní, demokratické, nevládní, národní vědeckotechnické asociace vědeckotechnických a inženýrských společností, samostatných dobrovolně sdružených právních subjektů. ČSVTS historicky navazuje na tradici slavného Spolku inženýrů a architektů Království Českého, SIA, založeného již v polovině 19. století a také na předchozí Československou vědeckotechnickou společnost, již je právním nástupcem.

ČSVTS je aktivním hráčem jak na domácím poli, tak i pokud jde o zahraniční vztahy. Je aktivním členem Světové federace inženýrských

organizací WFEO a také Evropské federace národních inženýrských asociací FEANI. Řadou bilaterálních smluv o spolupráci udržuje Svaz a zejména pak jeho členské společnosti široké odborné kontakty s vědeckými a inženýrskými společnostmi celého světa, jako například s německým VDI, slovenským ZSVTS, portugalským Ordem dos Ingenheiros, čínským CAST a dalšími třiceti evropskými a světovými vědeckými společnostmi. Pořádáním vědeckých kongresů, konferencí, workshopů, seminářů a přednášek, odborných exkurzí plní Svaz a jeho členské organizace jeden z hlavních bodů jeho poslání, kterým je permanentní proces celoživotního vzdělávání a profesního rozvoje svých členů.

ČSVTS dále poskytuje nepřeberné množství nejrůznějších vzdělávacích programů včetně rekvalifikačních kurzů pro veřejnost ve svých regionálních domech techniky v Ostravě, Pardubicích, Lázních Bohdaneč, Ústí nad Labem, Kladně, Praze, Plzni, Českých Budějovicích a v Brně. Přispívá tím významně ke zvyšování kvalifikace občanů a ke snižování nezaměstnanosti.

ČSVTS je nyní moderní organizací efektivně působící nejen v domácím, ale postupně také v evropském prostoru vědeckého výzkumu, vývoje a inovací i v evropském prostoru inženýrského vzdělávání. Aktivně se podílí na přípravě evropského systému řízení kvality inženýrského vzdělávání a také na evropském systému pro usnadnění pracovní mobility inženýrů v Evropě při současné garanci jejich odborné a profesionální kompetence.

Za téměř dvacetileté působení si ČSVTS a jeho členské společnosti získaly uznání na domácí půdě jako významný nositel znalostí v široké oblasti zejména aplikovaných věd a jako cenný partner vládních a státních institucí při řešení nejrůznějších otázek v nichž rozhodující roli hrají věda, technika, vzdělání a profesní kompetence. Svaz je dále připraven pomoci státu získat více mladých lidí pro vědu a techniku a nabízí pomoc svých nejlepších členů.

Myslím, že neřeknu nic nového, když zdůrazním, že největší hodnota, kterou můžeme disponovat jsou vysoce vzdělaní lidé a že další naše budoucnost a prosperita bude stále více záviset na našich schopnostech produkovat špičkové výrobky a služby při nejmenší možné spotřebě energie a materiálu a bez poškozování našeho životního prostředí. Český svaz vědeckotechnických společností vstupuje s tímto přesvědčením do 21. století.

*Doc. Ing. Daniel Hanus, CSc., EUR ING
předseda ČSVTS*

Několik poznámek k využívání objektu hotelu Karlík a střediska Kytlice

Český svaz vědeckotechnických společností je majitelem objektu školicího střediska s hotelem v obci Karlík v okrese Praha-západ. Po roce 1990 byl dán objekt do pronájmu postupně několika nájemcům, kteří však vždy nájemní smlouvu ukončili z důvodů malého zájmu o využívání tohoto objektu a tím i ztížené návratnosti finančních prostředků vynakládaných na jeho provoz. Od roku 1995 byl objekt pronajat již 8 nájemcům.

Po ukončení smlouvy s posledním nájemcem, tj. společností Marshal, s.r.o. byla nájemní smlouva uzavřena s obcí Karlík. Zastupitelstvo

obce projevilo zájem o následné odkoupení tohoto objektu, který má zájem využívat jako centrum občanské vybavenosti, tzn. k poskytování zdravotních, sociálních a ubytovacích služeb a to zejména pro obyvatele obce.

Předsednictvo ČSVTS se na svém zasedání zavázalo, že valné hromadě konané v květnu t.r. předloží návrh na odprodej této nemovitosti obci se svým doporučujícím stanoviskem s tím, že cena bude vycházet z odhadu tzv. tržní ceny dle znaleckého posudku, který nechá ČSVTS vyhotovit. Nájem byl sjednán na dobu určitou, a to od 1. 3.

2009 do doby uzavření kupní smlouvy na předmět nájmu s tím, že pokud nebude kupní smlouva uzavřena, mají obě smluvní strany právo nájemní smlouvu ukončit výpovědí předanou písemně druhé smluvní straně. Smluvní strany se dohodly, že výpovědní lhůta činí 15 dnů a podáním výpovědi zároveň zaniká závazek uzavřít kupní smlouvu na předmět nájmu.

Provozování této nemovitosti v souladu s jejím určením (tj. školící středisko a hotel) se v současné době ukazuje jako nereálné z důvodu nízkého zájmu o tyto služby a proto je nezbytné zásadně změnit způsob využívání objektu. Pro potřeby Svazu je objekt rovněž nevyužitelný a vynakládání značných nákladů na jeho opravy a údržbu není rentabilní. Z těchto důvodů doporučilo předsednictvo ČSVTS valné hromadě odprodej uvedené nemovitosti s tím, že získané finanční prostředky lze využít k modernizaci a technickému zhodnocení dalších objektů ve vlastnictví Svazu.

Svaz je rovněž vlastníkem školícího a rekreačního střediska v obci Kytlice, která se nachází v CHKO Lužické hory. Zájem o využití tohoto střediska pro školení a rekreaci je i přes jeho vybavenost (každý pokoj má samostatné sociální zařízení a vybavenou kuchyňku) a nízkou cenu, za kterou je ubytování nabízeno, velmi malý.

Pro zvýšení zájmu o využívání tohoto střediska byly osloveny členské organizace Svazu a další potenciální klienti. Na webových stránkách obce Kytlice je samostatný odkaz na naše středisko, informace o něm je uvedena i v publikaci vydávané Obecním úřadem v Kytlici určené pro návštěvníky této oblasti. Na webových stránkách Svazu je rovněž podrobně uvedena nabídka na využití střediska včetně foto-dokumentace a cen za ubytování.

Jedná se o jediné středisko ve vlastnictví Svazu, které slouží i k rekreačním účelům pro funkcionáře, členské organizace i zaměstnance Svazu a proto jsem přesvědčen, že jeho odprodej z důvodu stávajícího malého využití je tím posledním řešením jeho současné ztrátovosti.

Z těchto důvodů si dovoluji tímto požádat zástupce členských organizací Svazu o pomoc při propagaci našeho střediska v Kytlici, aby nám všem mohlo sloužit i v budoucnosti.

Ing. Vladimír Poříz
výkonný místopředseda ČSVTS

Aktuální situace při řešení vlastnických vztahů k pozemkům v majetku státu

Na valné hromadě Svazu konané v listopadu loňského roku jsem přítomné delegáty informoval o problémech při využívání pozemků pod objekty v majetku ČSVTS, které jsou ve vlastnictví České republiky. Jedná se zejména o pozemky na Novotného lávce a na Křížovnickém náměstí a dále pozemky pod objekty v Pardubicích, Lázních Bohdaneč, Ostravě a v Ústí nad Labem. Tržní cena těchto pozemků přesahuje v úhrnu částku 75 mil. Kč a majetkoprávní vztahy k uvedeným pozemkům musí být dle zákona vypořádány do konce letošního roku.

Český svaz vědeckotechnických společností podal žaloby na určení vlastnického práva ke všem pozemkům, ke kterým bylo v minulosti zřízeno v jeho prospěch právo trvalého užívání a které má v současné době v bezplatné výpůjčce od českého státu. Žalobu opírá o příslušné ustanovení občanského zákoníku, dle kterého se právo trvalého užívání pozemku zastavěného budovou nebo stavbou ve vlastnictví osoby, v jejíž prospěch bylo právo trvalého užívání zřízeno a pozemku na něj navazujícího mění uplynutím jednoho roku ode dne účinnosti tohoto zákona na vlastnictví této osoby. Toto ustanovení občanského zákoníku bylo sice s účinností od 30. 6. 2001 zrušeno, Ústavní soud ČR však svým nálezem původní stav s platností od 1. 1. 2005 obnovil.

Důvodem pro obnovení původního ustanovení občanského zákoníku byla zejména skutečnost, že došlo k porušení jednoho ze základních principů právního státu a to principu právní jistoty a důvěry v právo. Tím, že zákonodárce změnil pravidla den před uplynutím lhůty, ve které se mělo právo trvalého užívání pozemků změnit na právo vlastnické, rezignoval dle názoru Ústavního soudu na svoji morální povinnost jít příkladem v respektování práva. Tento zásah zákonodárce Ústavní soud ČR charakterizuje tak, že vykazuje silné znaky svévole.

Český svaz vědeckotechnických společností má tedy za to, že dnem účinnosti rehabilitace příslušného ustanovení občanského zákoníku do platné právní úpravy v ČR, tj. 1. 1. 2005, nabyt v souladu s tímto zákonným ustanovením vlastnické právo k předmětným pozemkům a ve svých žalobách navrhuje, aby soud vydal rozsudek, ve kterém bude Český svaz vědeckotechnických společností určen vlastníkem pozemků, ke kterým měl zřízeno právo trvalého užívání.

Dle názoru právních expertů je reálná šance, že soudy 1. stupně budou nález Ústavního soudu respektovat a rozhodnou ve prospěch Českého svazu vědeckotechnických společností.

Ing. Vladimír Poříz
výkonný místopředseda ČSVTS

Zlepšení činnosti v souladu se systémem managementu kvality

Český svaz vědeckotechnických společností je občanským sdružením, jehož management kvality je již po dobu jednoho roku certifikován podle normy ČSN EN ISO 9001. Pro připomenutí lze uvést, že ve dnech 12.–13. března 2008 proběhla certifikace managementu kvality dle norem ISO 9001:2000, která zahrnovala nestranné zjištění stavu managementu kvality po téměř dvouleté přípravě a jeho souladu s normou ISO 9001:2000 formou externích auditů. Audit prováděla na základě smlouvy společnost NQA CZ s.r.o., která je členem skupiny NICEIC Group Limited.

Za uplynulý rok jsme se naučili využívat výhod produktů implementace systému managementu kvality a to zvláště pokud se týká jednoznačného určení procesů, které ve Svazu probíhají a to jak ve správním aparátu, tak i při práci volených orgánů.

Zmíněné procesy jsou popsány v souboru organizačních směrnic, zveřejněných v aktuálním znění na svazovém intranetu. V průběhu roku totiž v jejich znění došlo k některým úpravám, které byly vyvolány nálezy interních auditorů při kvartálních interních auditech.

Přínosy zavedení systému managementu kvality však nespočívají pouze ve formulaci řízených procesů.

V rámci respektování principu neustálého zlepšování výsledků činnosti složek Svazu byla realizována řada novinek, na příklad:

- vytvoření nových webových stránek Svazu
- zavedení intranetu určeného pro vzájemnou kompatibilitu při komunikaci mezi pracovníky správního aparátu Svazu, předsednictvem, dozorčí radou, členskými organizacemi a nájemci nebytových prostor
- organizování workshopů pro členské organizace

- zlepšení pracovních postupů při řešení havárií a dalších událostí v objektech v Praze 1, Novotného lávka 5
- zefektivnění propagace Svazu (příprava transparentů v českém a anglickém znění a dalších propagačních materiálů, registrace loga a názvu Svazu Úřadem průmyslového vlastnictví, prezentace Svazu v Národním programu kvality 2008)
- zavedení internetového rezervačního systému pronájmů sálů a učeben a interního rezervačního systému s přehledem výnosů a se statistikou obsazenosti učeben a sálů
- zpracování elektronického přehledu nemovitostí ve vlastnictví Svazu
- realizace nového orientačního systému v objektech v Praze 1, Novotného lávka 5
- zdokonalení systému strategického plánování rozvoje nemovitostí ve vlastnictví Svazu a jejich správy
- zpracování projektu úpravy měření a regulace kotelny v objektu v Praze 1, Novotného lávka 5 s cílem dosažení významných úspor ve vytápění těchto objektů

a některé další dílčí úpravy procesů.

Dohledovým auditem, který opět vykonala společnost NQA CZ s.r.o. dne 2. dubna 2009 tedy Svaz vstupuje do další roční etapy udržování certifikované úrovně, tentokrát ovšem v náročnějších podmínkách systému managementu kvality dle normy ISO 9001:2008, která představuje určité navýšení nároků na plnění zavedených normovaných postupů, vztahů a výsledků činnosti.

Ing. Jiří Frýba

člen předsednictva ČSVTS

NOVINKY Z ČLENSKÝCH ORGANIZACÍ

Prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc. jmenován předsedou Akademie věd ČR

Mnoho z vás jistě zaregistrovalo, že dne 13.3.2009 byl předseda České společnosti chemického inženýrství (ČSCHI) prof. Jiří Drahoš na Pražském hradě prezidentem republiky Václavem Klausem jmenován novým předsedou Akademie věd České republiky. Oficiální vedení Akademie věd pak převzal dne 24.3.2009.

Volba prof. Drahoše předsedou Akademie věd ČR je významnou událostí jak pro ČSCHI, tak i pro ČSVTS, neboť ČSCHI se stala členskou společností ČSVTS již v roce 1992. Tímto zvolením jsou nyní vytvořeny velmi dobré předpoklady pro úzkou spolupráci mezi ČSVTS a AV ČR.

Prof. J. Drahoš je světově uznávaným chemickým inženýrem. Tento příspěvek si neklade za cíl hodnotit odborné zásluhy prof. Drahoše, ale zmínit se o jeho působení v ČSCHI, a tudíž i na ČSVTS. Prof. Drahoš vstoupil do ČSCHI po vzniku samostatné společnosti v roce 1990 mezi prvními. Již tehdy byla ČSCHI členskou společností Evropské federace chemického inženýrství (EFCE) a řada členů ČSCHI byla do federace delegována za Českou republiku. V této federaci byl prof. Drahoš členem pracovní skupiny „Tok vícefázových tekutin“ (Working Party on Multiphase Fluid Flow), vzhledem k jeho autoritě v oboru byl brzy zvolen i jejím předsedou.

Na podzim roku 2005 se rozhodovalo o novém prezidentovi EFCHI na období 2006 – 2007. Uvažovalo se, zda to má být Němec, Angličan nebo Francouz. Někdo však v této souvislosti zmínil jméno prof. Drahoše, což bylo velkým překvapením, neboť ještě nikdy nebyl prezidentem EFCHI někdo z tzv. „východu“. Všichni ovšem uznali, že prof. Drahoš je nejlepší volbou. Pro ČSCHI to byla samozřejmě významná událost. Funkce prezidenta EFCE je dvouletá a v roce 2007 bylo jednoznačně rozhodnuto, že prof. Drahoš bude pokračovat ve funkci na období 2008 – 2009. V této souvislosti bylo také rozhodnuto, že v roce 2010 se bude v Praze konat společně kongres CHISA a Evropský kongres chemického inženýrství za předsednictví prof. Drahoše.

Protože byl výše zmíněn kongres CHISA, rád bych uvedl, že ČSCHI pořádá již od roku 1962 celosvětově velmi známé kongresy chemického a procesního inženýrství – CHISA. Když v roce 2002 dosavadní předseda kongresů Ing. Tomáš Míšek DrSc. odstoupil, padla volba nového předsedy jednoznačně právě na prof. Drahoše. Kongresy CHISA se konají každé 2 roky v Praze a jsou jedny z největších kongresů chemického a procesního inženýrství ve světě.

Pro úplnost uvádím stručný životopis prof. Drahoše:

*Po absolutoriu VŠCHT v Praze, oboru fyzikální chemie, se roku 1972 vydal na vědeckou dráhu. Nastoupil do Ústavu teoretických základů chemické techniky ČSAV (v současnosti Ústav chemických procesů AV ČR). V roce 1977 obdržel kandidaturu věd (CSc.). V období 1992–1995 v tomto ústavu zastával funkci zástupce ředitele a v letech 1996–2003 ústav vedl.

V roce 1994 se habilitoval (docent) na VŠCHT v Praze. O pět let později obhájil doktorát věd (DrSc.). Od roku 2003 je univerzitním profesorem v oboru chemického inženýrství. Čestný doktorát (Dr.h.c.) mu udělila Slovenská technická univerzita v Bratislavě.

Jiří Drahoš byl v letech 1985 až 1986 na zahraničním pobytu ve Spolkové republice Německo. Na Univerzitě Sao Paulo v Brazílii přechodně pracuje v roli hostujícího profesora.

Jako spoluautor je zapsán celkem pod 14 patenty, vydal na 60 prací v odborných mezinárodních periodikách.

Prof. Drahoš je členem v následujících organizacích:

- *Evropská federace chemického inženýrství* - prezident
- *Správní rada VŠCHT* - předseda
- *Česká společnost chemického inženýrství* - předseda
- *Mezinárodní kongres chemického a procesního inženýrství CHISA* - předseda
- *Akademie věd České republiky* - předseda
- *Inženýrská akademie České republiky* - člen
- *Vědecká rada VŠCHT* - člen
- *Vědecká rada Fakulty chemického inženýrství VŠCHT* - člen
- *Svaz chemického průmyslu* - člen představenstva

Ing. Jan Novosad, CSc.

výkonný sekretář České společnosti
chemického inženýrství

* převzato dne 15. dubna 2009 z www.wikipedia.cz

Prof. Ing. Milan Horáček, CSc. zvolen prezidentem Světové slévárenské organizace

Před více než 80 lety byl v Paříži založen Mezinárodní výbor slévárenských technických společností CIATF. Československý spolek slévárenský byl jedním z osmi zakládajících členů této organizace, která podporuje všechny aktivity rozvíjející slévárenskou technologii a metalurgii. Každoroční setkání delegátů volí ze svého středu prezidenta a exekutivu, která řídí práci mezinárodních technických komisí; výsledky jejich činnosti jsou pak přístupné členům CIATF (nyní WFO Světová slévárenská organizace). Kromě této technické činnosti je úkolem exekutivy pořádání Světových slévárenských kongresů, na nichž jsou prezentovány nejnovější výsledky výzkumu v oblasti slévárenství v členských státech WFO.

Prvním Čechem, který byl zvolen do funkce prezidenta CIATF, byl prof. Dr. Mont. Ing. František Příšek, DrSc. Bylo to v roce 1933 a byl to také rok, kdy v září proběhl Mezinárodní slévárenský kongres v Praze. Začátkem padesátých let však byl Československý spolek slévárenský z rozhodnutí Komunistické strany rozpuštěn a naše členství v CIATF zaniklo. Díky značnému úsilí profesora Příška, dr. Plešinger, a

Ing. Bednářka a dalších nadšených spolupracovníků bylo naše členství v šedesátých letech obnoveno a stali jsme se opět plnoprávními členy CIATF. V roce 1963 pak byl v Praze uspořádán s velkým úspěchem další Mezinárodní slévárenský kongres. V následujících letech se mnoho našich členů zúčastnilo práce v mezinárodních komisích, a proto se exekutiva CIATF rozhodla pořádat první Světový slévárenský kongres v roce 1986 v Praze.

Kongres byl pořádán ke stému výročí narození profesora Příška a měl veliký ohlas. Celkem 1 350 delegátů ze 33 států z celého světa mělo možnost v pokongresových cestách navštívit naše nejvýznamnější slévárenské závody, vysoké školy a výzkumné ústavy. V odborném tisku jsme byli vysoce hodnoceni; do exekutivy CIATF byl navržen prof. Ing. Karel Rusín, DrSc. Po pěti letech práce v exekutivě byl zvolen v roce 1991 na výročním zasedání delegátů v Ósace prezidentem CIATF a vedl 59. světový slévárenský kongres v Sao Paulu v Brazílii.

A třetím Čechem, který se stal prezidentem Světové slévárenské organizace, byl v únoru loňského roku v Indii zvolen prof. Ing. Milan Horáček, CSc. Pro Českou slévárenskou společnost a tím i pro české slévárenství je to velké uznání v celosvětovém měřítku. Milan Horáček se narodil 29. října 1948 v Přerově. Po absolvování ZŠ v Hulíně v letech 1963–1967 absolvoval SPŠ slévárenskou v Brně, kde pokračoval ve studiu na FS VUT ve stejném oboru – slévárenství. Studium zakončil s vyznamenáním v roce 1972 a byl následně vybrán pro studium v interní aspirantuře u profesora Aleše Vetišky, DrSc. Dizertační práci na téma Vliv stupně průtočnosti na průběh krystalizace šedé litiny obhájil v roce 1977. V tomto roce byl také přijat na místo odborného pracovníka katedry slévárenství FS VUT a roku 1983 byl jmenován docentem pro obor strojírenské technologie. V letech 1983–1985 úspěšně absolvoval postgraduální kurz angličtiny na UK v Praze obhájěním závěrečné práce a složením státních zkoušek.

Prof. Horáček se zasloužil o propagaci českého slévárenství ve světě. Již začátkem devadesátých let se stal členem konsorcia několika anglických firem, které uvedl na československý trh. Jeho články v renomovaných časopisech (*Investment casting industry in the Czech Republic; Foundry Trade Journal, U.K., 1988, květen, č. 3369, s. 377; INCAST – ICI Journal, USA č. 1, 1995, s. 20; INCAST – ICI Journal, USA, č. 1, 2003, s. 18–19 a mnoho dalších*) znamenaly rozšíření povědomí zahraničních slévárenských odborníků o tom, co všechno čeští sléváři dokáží.

Stejně tak jeho vystoupení na mezinárodních konferencích a kongresech (*CASTCON 98, 95th Annual IBF Conference, Bournemouth; 50th ICI International Technical Conference, Chicago, USA, 2002; 65th World Foundry Congress, Gyeongju, Korea, 2002 atd.*) jsou dokladem jeho vědecko-výzkumné činnosti.

Jeho práce se studenty a doktorandy je vynikající, získal několik projektů z Evropské unie k navázání kontaktů s vysokými školami v Anglii a Portugalsku. Profesoři a lektori z University of Birmingham vyučovali na VUT studenty plánování a marketing ve slévárenství, naši doktorandi se pravidelně účastní stáží v anglických slévárenských provozech. Prof. Horáček je více než 15 let místopředsedou České slévárenské společnosti a vynikajícím organizátorem každoroční mezinárodní konference Slévárenské dny®.

Jeho rozsáhlá technická a organizátorská činnost ve slévárenství byla tedy po zásluze oceněna na Světovém kongresu v Indii zvolením do významné funkce prezidenta WFO. Jako člen Rady bývalých prezidentů této organizace přeji prof. Horáčkovi mnoho úspěchů v řízení Světové slévárenské organizace, která již více než 80 let zaštiťuje zájmy slévárenských inženýrů a techniků na celém světě.

prof. Ing. Karel Rusín, DrSc.
bývalý předseda České slévárenské společnosti

Český přehradní výbor v rámci 80 let působení Mezinárodní přehradní asociace (ICOLD)

Český přehradní výbor – poměrně široký aktiv odborníků, který vytvářejí individuální a kolektivní členové – zaměřený na problematiku hydrotechnických staveb a vodních nádrží je samostatným subjektem, který působí v rámci ČVT vodohospodářské společnosti.

Je jedním z 88 členských národních komitétů, zastupujících své státy v ICOLD, mezinárodní nevládní organizaci, jejímž posláním je vytvářet fórum pro výměnu poznatků a zkušeností v přehradním stavitelství včetně provozu vodních děl na tocích, rozvíjet progresivní trendy vývoje příslušných technologií v oboru a nové poznatky soustavně publikovat. Největší pozornost je věnována jednak bezpečnosti přehrad jednak omezení negativních dopadů výstavby a provozu těchto objektů v prostředí.

Konkrétním vyjádřením cílů ICOLD jsou každoroční symposia popř. semináře v rámci výročních zasedání delegátů a každý třetí rok světové přehradní kongresy – vždy s bohatou publikací předložených příspěvků a dalšími materiály z celého světa. Kromě toho bylo v rámci ICOLD vydáno až dosud 133 technických bulletinů – vesměs prací technických výborů, jichž je v současné době dvacet čtyři. K prestižním publikacím patří Světový soupis přehrad, publikace analyzující

závažné poruchy na přehradách a další, zaměřené zejména na objasnění úlohy nádrží a přehrad v 21. stol.

ICOLD koncem roku 2008 oslavila 80 let svého působení. Iniciativa k jejímu založení vzešla z Francie a předválečné Československo patřilo k prvním státům, které v 30. letech 20. stol. tuto mezinárodní společnost zakládaly.

Od 60. let 20. stol. Československý přehradní výbor rozvíjel svoji činnost v rámci ČSVTS. Po roce 1990 se přetvořil na samostatný subjekt (s vazbou na ČVT VHS) a po rozdělení ČSR byl založen Český přehradní výbor, který zejména díky podpoře organizací aktivních v oboru projekce, výstavby a provozu vodních staveb na tocích více než 15 let působí vůči zahraničí i v rámci domácího odborného fóra.

V roce 2008 úspěšně proběhly již 31. Přehradní dny, mezinárodní konference s účastí kolem 300 osob. V rámci ICOLD se v r. 2009 připravuje 23. světový přehradní kongres v Brazílii a symposium o víceúčelovém využití nádrží. Český přehradní výbor ke kongresu předložil 5 příspěvků, další v rámci symposia.

Členové ČPV v současnosti aktivně pracují v šesti technických výbo-

rech ICOLD a podílejí se na aktivitách evropského sdružení národních komitétů ICOLD evropských států.

Českému přehradnímu výboru se přes velký útlum nové výstavby u nás v současnosti daří udržovat aktivní kontakty se světovými trendy vývoje v oboru a informovat svět o našich významných pracích v oblasti provozu popř. oprav na přehradách. Tradiční je velmi úzká spolupráce se Slovenským přehradním výborem.

V současnosti je ve světě více než 50 tisíc přehrad (nad 15 m výšky), menší objekty je možno odhadovat na miliony. I když zlatý věk výstavby přehrad po roce 1960, s vrcholem v desetiletí po r. 1970, kdy bylo dokončeno na 7500 významných přehrad je zřejmě za námi, po-

třeba těchto objektů je nadále aktuální, navíc ve vztahu k ohrožení vodních zdrojů a obecně výskytu vody v prostředí v důsledku hrozící změny klimatu.

Těžiště nové výstavby se přesunulo do Asie. V obecném povědomí jsou mediálně akcentované stavby v Číně, pozadu nezůstává ani Korea, Japonsko či Turecko a zejména Indie, která v současnosti zaujala vedoucí pozici. I přes útlum každoročně přibývají tisíce nových nádrží a přehrad v zájmu hospodářských, sociálních i environmentálních potřeb společnosti.

Prof. Ing. Vojtěch Broža, DrSc.
předseda Českého přehradního výboru

Symposium „Jednotky intenzivní péče v 21. století – kvalita, bezpečnost, legislativa“

Zdravotnická technika jako obor zaznamenala v uplynulých 20 letech významné změny. Je nenahraditelnou součástí téměř všech stupňů zdravotní péče.

Česká společnost pro zdravotnickou techniku vznikla již v 80. letech a stala se jedním ze zakládajících členů ČSVTS v roce 1990. Společnost sdružuje nejen techniky, odborníky na zdravotnickou techniku, ale i další pracovníky, které definuje zákon č. 96/2004 Sb. jako zdravotnické nelékařské pracovníky.

Na mnoha odborných setkáních jsme konstatovali, že dnešní medicínu nelze dobře provádět holýma rukama. Nejen v ambulantních odborných lékařů, ale i u praktiků vidíme mnohé zdravotnické prostředky. Technizace medicíny je ještě více viditelná v nemocnicích, které se v České republice stávají medicínsky účinnějšími při klesajícím počtu lůžek. Orientují se zejména na traumatologii, operační léčbu, intervenční medicínu a lůžka jsou stále více profilována k resuscitační, intenzivní a intermediární péči. Co nemáme dořešeno, je dlouhodobá intenzivní péče (DIP), dlouhodobá intenzivní ošetrovatelská péče (DIOP) a hlavně nemáme správně nastaveno rozhraní mezi zdravotní a sociální oblastí. V akutní i v dlouhodobé péči se používají pomůcky a přístroje. Na vrcholu rutinní péče založené na podpoře zdravotnické techniky stojí jednotky intenzivní péče, a to bez ohledu na klinický obor, ke kterému jsou ještě stále nevhodně přiřazovány. Jejich racionální členění nás ještě čeká (podle medicínského a ekonomického hlediska).

To, že organizátoři symposia zvolili aktuální téma, doložil podstatně větší zájem, než původně předpokládali. Týmový charakter symposia vyjadřuje spektrum auditoria. 43 % ze 150 účastníků tvořily zdravotní sestry s několika lékaři, zdravotnickí technici tvořili 32,5 %, zástupci firem 13 %, studenti 5,5 %, 3,5 % bylo zástupců institucí a úřadů a 2,5 % účastníků bylo z řad vysokoškolských pedagogů.

Jednotky intenzivní a resuscitační péče představují vysoce technizovaný obor, který využívá širokou škálu zdravotnických prostředků charakteru přístrojové techniky (diagnostické i terapeutické) a navazujícího spotřebního materiálu. Jsou to pracoviště, která principiálně vyžadují funkční a sebraný tým, který je schopen na vysoké odborné úrovni řešit interdisciplinární problémy, a to zejména ve vypjatých situacích. Významně jsou zde také uplatňovány procesy spojené s projektováním a navrhováním koncepce pracoviště, a to především z hlediska jejich bezpečnosti a funkčnosti pro lege artis poskytovanou zdravotní péči. To na jedné straně. Na straně druhé se změnil systém pre i postgraduální přípravy zájemců o nelékařská

zdravotnická povolání. V roce 2008 absolvovalo v oborech biomedicínský inženýr 111 studentů ČVUT Praha, VUT Brno, VŠB-TU Ostrava. Bakalářský stupeň získalo na VOŠ Pardubice a VŠB-TU Ostrava 68 studentů. Pro zdravotní sestry platí rovněž požadavek vysokoškolské kvalifikace (Bc. a Mgr.) a obor ošetrovatelství se zajisté pozvedne. Avšak průprava zdravotních sester v oblasti lékařské fyziky je nízká, prakticky žádná, a absolventi technických univerzit se specializovaným vzděláním pro medicínu stále ještě nemají ve zdravotnictví, hlavně v nemocnicích, své pevné místo. Zdravotní sestry pak nemají dostatečné znalosti základních biofyzikálních a technických principů a podmínek pro správné a bezpečné použití stále složitějších přístrojů, se kterými každodenně pracují. Právě tuto slabinu se Česká společnost pro zdravotnickou techniku spolu s Českou asociací sester, Společností biomedicínského inženýrství lékařské informatiky ČLS J. E. Purkyně, Fakultou elektrotechnickou a Fakultou biomedicínského inženýrství ČVUT Praha rozhodla přijatelnou formou diskutovat. Výčet zdravotnických prostředků, systémů a instalací je velmi široký a nebylo možné v jednodenní akci vše obsáhnout, proto byla vybrána jen část problematiky. Pro ostatní oblasti připravíme odborně navazující symposium.

Předseda ČSZT ve své úvodní přednášce uvedl několik příkladů z toho, co se za posledních 30 až 40 let v oblasti intenzivních jednotek událo a srovnal, jak vypadala JIP v době svých počátků a jak vypadá dnešní standard vybavenosti JIP. Dnes je technická podpora JIP založena na digitálním zpracování dat, přístroje jsou zapojeny do sítí, jsou ovládány programovými tlačítky (soft keys), resuscitační lůžko není jen postel, ale léčebný zdravotnický prostředek, který je důležitým prvkem souvisejícím přímo s poskytováním zdravotní péče. Pacientovi jsou podávány léky a tekutiny sofistikovanými pumpami, zdravotníkům pomáhají expertní programy a práci usnadňují jednorázové pomůcky a senzory. Kladou se však na ně vysoké nároky, včetně standardizace pracovních postupů. Pokládá proto v úvodu dvě otázky. Zda k ošetrovatelskému týmu, který definují zdravotní sestry, patří i jiní specialisté, a kde je pracovní rozhraní mezi sestrou a technikem, ale i lékařem. Tyto otázky jsou důležité i z hlediska personální krize českého zdravotnictví.

Pacient na JIP je připojen k přístrojům napájeným z elektrické sítě. Část z nich bývá pevně instalována, některé se mohou k pacientovi připojit podle potřeby. Termín patientské prostředí definujeme jako prostor, který pacienta obklopuje ve všech směrech do vzdálenosti 1,5 m. Na jeho bezpečnosti se podílí čtyři oblasti: celý systém instalací (elektro, slaboproudé rozvody a počítačové sítě, osvětlení, me-

dicinální plyny), přístroje, vytvořený prostorový a organizační celek a lidský faktor (pacient a zdravotníci). Pro každou oblast platí česká a evropská legislativa. Účastníci symposia dostali přehled norem ISO, CENELEC a dalších.

Lůžka určená pro intenzivní péči vyrábí na světové úrovni Linet Slaný. Lůžka jsou zdravotnickým prostředkem, požadavky na jejich vybavení zahrnují nejen přístrojovou část, ale též požadavky na zvýšenou bezpečnost. Jejich vývoj směřuje ke snížení rizika tvorby dekubitů, tromboembolických komplikací, vypadnutí pacienta z lůžka promyšlenými pasivními zábranami. Také se snižují mikrobiologická rizika. Lůžko pro IP musí dovolovat snadný a přitom bezpečný transport, musí umožnit provádění RTG vyšetření, ale také musí pomáhat v léčbě pacientů, například polohovací funkcí. Lůžka jsou vybavena možností kontinuálního sledování hmotnosti pacienta, sledování bilance tekutin, vybavením pro bazální stimulaci i usnadněním rehabilitace a mobilizace pacienta.

Jeden ze základních monitorovacích přístrojů je elektrokardiograf. Byla přednesena teorie a podklady tvorby EKG křivky, základy srdeční elektrofysiologie, technické a elektrochemické principy použité pro konstrukci elektrod i význam a funkci diferenčního zesilovače kardiomonitorů. V závěru bylo uvedeno několik praktických rad a doporučení pro praxi, jak rychle získat spolehlivou a artefakty málo zatíženou křivku pro dlouhodobé monitorování elektrokardiogramu.

Navazující dvě přednášky se zabývaly defibrilátory. První popsala základy elektrofyziologie v souvislosti se vznikem poruch srdečního rytmu, principů elektrické kardiodyverze a základní konstrukci defibrilátoru. Bylo zdůrazněno bezpečné použití tohoto přístroje, zejména na potřebu snížení přechodového odporu mezi velkoplošnými elektrodami a kůží pacienta, výčet, co všechno je potřeba kontrolovat při údržbě a používání přístroje. Popis testování defibrilátorů přístrojů, jež byly k tomu účelu vyvinuty, a testery dalších biologických signálů byl obsahem druhé přednášky.

Další přednáška se věnovala snímání a monitorování neelektrických veličin na JIP, zejména měření a monitorování krevního tlaku neinvazivními a invazivními metodami, měření minutového srdečního výdeje, pulzní oxymetrie, teploty, hmotnosti a snímání dechové frekvence. Pro laiky je zajímavá informace o připravovaném zákazu použití rtuti v jakémkoliv měřidle ve zdravotnictví od r. 2011.

Dalším zdravotnickým prostředkem nutným pro funkci JIP jsou infuzní pumpy a lineární dávkovače. Přehled vývoje těchto prostředků, přesnost v podávání tekutin a příčiny nepřesností při používání různých druhů infuzních setů byl doplněn s ekonomikou pracoviště. Je třeba optimalizovat cenu a přesnost přístroje (pro podávání tekutin jsou nižší nároky než pro kontinuální podávání léčiv).

Legislativa spojená se zdravotnickým přístrojem upozorňuje, na co všechno musí zdravotník a management zdravotnického zařízení

pamatovat a jakou dokumentaci musí v této souvislosti vést včetně záznamu o použitém prostředku do zdravotnické dokumentace pacienta. Nelze jinak než doporučit celou přednášku přečíst na webu České společnosti pro zdravotnickou techniku.

Dvě přednášky se týkaly informačních systémů v medicíně (KIS). Důležité faktory, které plní vhodně vybraný KIS jsou úspora produktivního času zdravotníků, standardizace postupů, eliminace chyb, automatické generování selektivních protokolů a zpráv, snadná a přístupná archivace dat. Zvýšení bezpečnosti pacienta byla demonstrována výrazným snížením chyb v preskripci léků. Ty se po zavedení KIS snížily o 80% tím, že systém kontroluje správné dávkování léků, jeho interakci s ostatními podávanými léky, upozorňuje na možný výskyt alergických reakcí. Zpětně lze dohledat místo, kde k možné chybě došlo. Mezi negativní faktory zavádění KIS patří cena (obvykle vysoká, která není kalkulována v úhradových rovnicích zdravotních pojišťoven), nutnost změny zaběhaných pracovních postupů, nutný pozitivní vztah k výpočetní technice, stále zvyšování počítačové gramotnosti personálu.

Pro plnou funkčnost KIS musí být splněna řada podmínek: mít dostatečné finanční zdroje nejen na pořízení, ale i na provoz KIS, zvolit výrobce či dodavatele, který dodá skutečně dokonalý produkt, mít zajištěny IT specialisty z celé řady oblastí, mít připojeno dostatečné množství přístrojové techniky, laboratorní techniky a dalších prostředků.

V přednášce na téma simulované pracoviště JIP pro výuku techniků a inženýrů byl popsán studijní program v následujících okruzích: teoretické průpravné předměty, zdravotnické minimum, elektrominimum, ekonomické a manažerské předměty, laboratorní výuka a odborná praxe. Pro studenty biomedicínského inženýrství ČVUT byla vybudována učebna, která je dokonale vybavena prakticky veškerou přístrojovou technikou používanou na JIP a ARO, včetně nemocničního lůžka a funkční makety pacienta. Biomedicínský technik a biomedicínský inženýr je dobře připraven pro praxi ve zdravotnických zařízeních.

Čtenáře, který má zájem o podrobnější informace, odkazujeme na stránky www.cszt.cz, na kterých jsou všechny přednášky dostupné v plném znění ve formátu pdf.

Doufáme, že tento náš článek dostatečně popsal multidisciplinární problematiku oboru zdravotnická technika a nezastupitelnost role techniků ve zdravotnictví ČR a že uvedl čtenáře do problematiky, se kterou se prakticky denně setkává na stránkách denního tisku.

MUDr. František Jurek

předseda České společnosti pro zdravotnickou techniku

RNDr. Josef Čihák

odborný garant symposia

Zasedání Výkonného výboru Mladé generace Evropské nukleární společnosti v Edinburghu, 12. - 15. 2. 2009

Po krátké pauze nastal v únoru 2009 opět čas, aby se jaderníci ze všech koutů Evropy spojili a sešli se na zasedání výkonného výboru ENS YGN, tentokrát pod patronací Mladé generace BNES (dnes The Nuclear Institute) ve skotském Edinburghu. Pokud se člověk povzne nad cestovní problémy, sestávající hlavně z faktu, že ochranná na Heathrow zřejmě dělá radost svlékat přiletivší cizince z EU téměř do

naha a z faktu, že většina Skotů (zvláště nočních taxikářů) mluví směsicí řečtiny, španělštiny a mayských nářečí (o kterémžto jazyku ale prohlašují, že je angličtina), pak ho Skotsko uvítá pohostinností a teplotou, která vymrzlé vnitrozemce příjemně překvapí. Já jsem do svého hotelu dorazil ve čtvrtek 12.2. něco málo okolo druhé hodiny noční (Ind v hotelové recepci mě pozdravil „Good morning, sir!“, za

což jsem ho málem napadl – 6 hodin v letadle člověku na svěžesti a mírumilovnosti nepřidá), přestože můj příjezd do hotelu byl naplánován na přibližně jedenáctou hodinu večerní – inu to se stává, když se na největším Londýnském letišti porouchá široko daleko jediné vozítko s rozmrazovací kapalinou a co čert nechtěl, přímo v místech, kudy naše linka do Edinburghu musela projet. Zábavy v přeplněném Boeingu jsem si sice po dobu tří hodinové neplánované pauzy moc neužil, měl jsem ale čas vzpamatovat se ze šoku, který jsem utrpěl po kontrole, jestli z Východní Evropy nepřivážím nějaké zakázané věci. Naštěstí klidný spánek udělal své a tak jsem se v pátek 13.2. s chutí zúčastnil naplánované odborné exkurze do AGR Torness. Po návratu pak následovala neformální večeře s členy Mladé generace BNES v hotelu Novotel Edinburgh Centre a networking po blízkých barech. V sobotu 14. 2. proběhlo zasedání pracovní skupiny pro úpravu webových stránek ENS YGN, později pak volná návštěva Edinburghu. Sobotní program byl zakončen formální večeří za účasti členů ExComm IYNC a v neděli 15. 2. bylo samotné zasedání výkonného výboru.

Pracovní skupina k úpravě webových stránek ENS YGN, která se sešla v sobotu dopoledne, se shodla na minimálních grafických úpravách webu kvůli zachování kontinuity s webem ENS i na zásadních úpravách fungování webu jako komunikačního bodu pro jednotlivé členské země. Byly navrženy webové formuláře pro přihlašování k CCM, pro zadávání Country Reportů, pro zadávání, změnu a mazání delegátů členských zemí, pro přihlašování k odborným exkurzím (jako součást CCM). Byly navrženy změny vnitřní struktury webu, pro mazání a update YGN kontaktů a vytvoření e-mailových adres pro jednotlivé členské země. Tyto návrhy budou předsedou ENS YGN Igorem Vukovicem předány administrátorce a webmastryni ENS stránek Marion Brünglinghaus, která se pokusí nespoutaného ducha mladých vizionářů spoutat na webu ENS YGN.

Samotné jednání výkonného výboru ENS YGN se konalo v neděli dopoledne v kancelářích Halcrows v centru Edinburghu, přibližně vrávoravě-ztracené chůze od mého hotelu. Po oficiálním zahájení, přivítání účastníků a schválení zápisu z minulé schůze (Interlaken) přednesl předseda ENS YGN Igor Vukovic svůj report a shrnul základní významné události. Prvně zmínil předání ceny Jana Runermarka Dr. Sue Ion za její přínos mladé generaci. Dr. Sue Ion byla cena předána IYNC v Interlakenu za účasti 350ti-hlavého davu ze 40ti zemí světa. Dále zmínil zvolení Hanse Kortewega prezidentem IYNC a hlavním předsedou IYNC2010 a zvolení Jekatěřiny Rybjakovskej IYNC Network Secretary. Také zmínil dva významné body, které se týkaly zasedání ENS Board/General Assembly: ENS byla seznámena s činností 3 zástupců ENS YGN na COP14 v polské Poznani a s navýšením rozpočtu této akce o 50%; Marco Streit ze Švýcarské NS byl jmenován členem ENS Board of Directors, což je pro ENS YGN velké plus (jako bývalý člen má na ENS YGN silné vazby). Igor Vukovic se dále ve své zprávě zaměřil na dokončení ENS YGN roll-up: k dispozici pro různé akce jsou 3 kusy, 2 jsou v současné době v držení Igora Vukovice a Edouarda Hourcade (předseda a místopředseda ENS YGN), třetí byl prezentován na konferenci PIME v Edinburghu (kvůli časové tísní jsem se nemohl zúčastnit a vidět ho, ale všichni si ho pochvalovali). Výbor dále schválil vyslání předsedy na NICE (Nuclear Information Committee Europe, akce pořádána Foratomem), které bylo navrženo na posledním CC Meetingu v Interlakenu. Na závěr svého reportu

nás předseda stručně informoval o své roli v přípravě ENYGF09 v Cordobě, funguje jako spojka na významné projaderné instituce – byla zmíněna konexe na IAEA, kde byl o účast na Fóru požádán její ředitel, Dr. Mohamad El Baradei. Po zprávě předsedy ještě vystoupil se svou prezentací místopředseda ENS YGN Edouarda Hourcade, ve které představil nelehkou situaci ENS YGN na side-eventu k COP14 v Poznani – přestože tam ENS YGN měla 5 zástupců, převaha jinak názorově orientovaných lidí byla přibližně 10ti násobná a jakkoliv se naši zástupci snažili udržet debatu na co možná nejdiplomatictější úrovni, oponenti jim to nějak nemohli zapomenout a místy byla situace opravdu konfliktní (prý zvláště díky českým protijaderným aktivistům). Poté byly představeny zprávy od jednotlivých členských zemí. Za ČR jsem zmínil získání 10ti nových členů (z toho jednoho srbského), uspořádání 2. Pracovního setkání CYG a pořádání 8. Mikulášského setkání. Také byla zmíněna návštěva 3 kolegů ze Švédské YGN a naše snaha nabrat sponzory pro ENYGF09 mezi hromadnými členy ČNS. Z budoucích akcí byly jmenovány příprava Jaderné Bibliotéky a příprava Rukověti českého jaderňáka s ilustracemi Carltona Stoibera. Jako hlavní bod prezentace CYG bylo seznámení přítomných zástupců YGN se snahou CYG přitáhnout do ČR a v Praze hostit ENYGF2011. Za to jsme byli od předsedy ENS YGN pochváleni, tato iniciativa byla nečekaná a jasně vítaná, v důsledku čehož byla CYG ujistěna o jasné podpoře ze strany ENS YGN. Z ostatních zemí opět stojí za zmínku Belgická YGN, která na lodi pořádala Networking Evening pro své členy; Francouzská YGN se zase pochlubila návštěvou staveniště EPR ve Flameville; Italská YGN uspořádala exkurzi na odstavený reaktor; Holandská YGN prošla velmi výraznými změnami ve vedení kvůli věkové limitaci členů; Rumunská YGN přišla se zajímavým nápadem na sazení stromů – v předem určené oblasti je možné vysadit pod svým jménem strom, takže Rumuni vysadili několik stromů pod jménem Rumunské YGN jako znak propagace jaderné problematiky; Slovenská YGN na březen 2009 naplánovala návštěvu JE Krško a reaktoru TRIGA; Španělská YGN se hlavně teď koncentruje na přípravu ENYGF09, ale také se jí podařilo prosadit své hlasy do lokálního rozhlasu, kam byli její zástupci pozváni. V rámci příprav na Cordobské fórum byli zástupci YGN vyzváni, aby do 1.4. provedli registraci na ENYGF09 a zamluvili si hotel.

ENS YGN byla od minulého CCM několikrát oslovena, zdali by nechtěla vyslat své zástupce na nejrůznější akce, počínaje ENS High Scientific Council, přes účast na konferencích Dysnai a UN COP až po práci ve working groups pod ENEF, na kterou byl vyslán Alexej Lkhov z Francouzské YGN. Také jsme byli osloveni, zdali ENS YGN má názor „The Position of ENS YGN on Nuclear Energy“, který by mohla prezentovat v Cordobě. Bylo dohodnuto, že přestože podobný názor zatím ENS YGN nikdy nedávala, má kapacity s něčím vhodným přijít. Více bude domluveno předsedou ENS YGN. Z dalších akcí stojí za zmínku výzva členským organizacím, aby neváhali a podporovali své členy v psaní článků pro ENS News a nabídka Pietera Kleerebezema z holandské YGN s možností natisknout reklamní trička/košile s logem ENS YGN. Další body jednání byly víceméně administrativní záležitosti.

Ondřej Zlámal

Česká nukleární společnost

Návštěva elektrárny Torness

V pátek 13. 2. jsem měl možnost navštívit Torness Power Station, jadernou elektrárnu fy. British Energy. Návštěva se konala jako „technical trip“ (odborná návštěva) v rámci Core Committee Meetingu (CCM) ENS YGN v skotském Edinburghu, od kterého je Torness PS vzdálena přibližně 27 mil, tedy něco okolo 44 kilometrů. BNES (British Nuclear Energy Society, dnes již „Nuclear Institute“), která zajišťovala organizačně celé setkání, pro zájemce najala mikrobus, takže po přibližně 45 minutách jízdy po dálnici A1 se na východě objevily vysoké bílé budovy Torness PS. Většina účastníků CCM o návštěvu plynem chlazené elektrárny projevila zájem, bohužel exkurze byla plánována den před samotným jednáním, navíc v pátek, takže nakonec na tento evropsky raritní typ jaderné elektrárny jelo přibližně deset mladých odborníků, zastupujících široké spektrum národností a profesí (byť všichni nějak spojení s jaderničinou).

Torness Power Station nás přivítala vlídným počasím (na Skotsko a blízkost moře až překvapivě teplým, v porovnání s českými sněhářkami) a velmi specifickým přístupem ke vstupu do elektrárny – byť jsme byli s více jak týdenním předstihem požádání o dodání čísla libovolného osobního dokladu, což je požadavek oprávněný, na vstup do objektu elektrárny stačil jakýkoliv (i jiný!) průkaz totožnosti, který měl fotku a číslo (například i řidičský průkaz, dokonce i nečlenské země EU). Pro malého českého člověka zvyklého z přístupu na jaderná zařízení na opravdu leccos to bylo zarážející, byť milé. Na přímý dotaz jestli s sebou můžeme vzít i našeho skotského řidiče mikrobusu (který nebyl k návštěvě předem hlášen) se nám dostalo upřímného prohlášení, že samozřejmě ano, přeci ho nenecháme čekat před branou. To, že s námi pak pan řidič dál nešel, bylo tedy zaviněno hlavně jeho odmítnutím naší nabídky a tak s chutí přišel o to, co jsem já považoval za vrchol své návštěvy Skotska (originály skotských korunovačních klenotů byly sice zajímavé, ale AGR je přeci jen jiná liga). Celkově se mi britsko-skotský přístup ke kultuře jaderné bezpečnosti zdál ani ne tak špatný, jako prostě „jiný“, ostrovní. Je to obecně dáno mnohem vstřícnějším přístupem k jaderným zařízením, k jejich provozovatelům i k vládním orgánům na všech úrovních (které převážně jadernou energetiku podporují).

Po průchodu branou (kde například chyběly detektory kovu – v ČR něco nepředstavitelného) jsme byli odvedeni do jedné z konferenčních místností a ujali se nás zaměstnanci elektrárny Torness a to z velice širokého profesního spektra, od manažerských a PR funkcí až po operátory a vedoucí provozu. Následovalo prvotní uvítání, představení firmy British Energy a dále se již mluvilo pouze o elektrárně. Je dobré upozornit na jeden detail, který nezarazil pouze mne, ale i kolegy z ostatních Mladých generací: když se mluvilo o přístupu veřejnosti k jaderné energetice a podobných, neoborných tématech, vždy se zmiňovala jaderná energetika pouze ve Skotsku. Mluvilo se o přístupu skotské veřejnosti, skotského parlamentu, skotských vládních orgánů a jediný moment, kdy byla zmíněna vláda Velké Británie, nastal při představení názorů skotského zástupce v britském parlamentu (které jsou mimo jiné jasně projaderné). O britské jaderné energetice jako celku se téměř vůbec nehovořilo, zmiňovaly se hlavně skotské jaderné elektrárny (hlavně Hunterston B a Torness) spolu s jejich ukazateli spolehlivosti. Byl to pěkný důkaz toho, jak Skotové hrdě vnímají svou pozici v rámci Velké Británie a jak jsou pyšní na svou zem (místa možná i jazyk, který se angličtině podobá snad jen v psané formě).

Samotné představení AGR Torness bylo velmi názorné a poučné. Ještě v konferenční místnosti nám byl ukázán model palivového článku v měřítku 1:1 (a dle funění zaměstnanců při jeho manipulaci dost možná i ve stejném hmotnostním poměru), který se skládá z 36 palivových proutků v grafitovém rukávu. Osm na sebe naskládaných palivových článků tvoří palivový soubor (v případě chlazení paliva CO_2 je použitý termín „soubor“ poněkud zavádějící, mnohem vhodnější je pojem „kanál“), při délce cca 1 metru na palivový článek tak dostáváme více jak osmimetrový palivový soubor o konstantním průřezu $d = 109 \text{ mm}$. Zóna se skládá z 332 palivových kanálů, doplněných o 89 regulačních tyčí v kanálech regulačních tyčí, což jsou prostory mezi palivovými kanály (tedy jeden kanál regulačních tyčí je obklopen čtyřmi palivovými kanály). Není bez zajímavosti, že přestože reaktory typu Magnox a AGR byly původně stavěny pro kontinuální výměnu paliva bez odstávky, provozní zkušenosti dnes vedly k provozu v kampaňovém režimu, kdy je výměna paliva prováděna po odstavení a dochlazení reaktoru. Celý palivový cyklus reaktorů AGR je vůbec pro odchovance reaktorů VVER velmi zajímavý – jako palivo se používá uran s obohacením do 4%, palivové soubory se montují a rozebírají přímo na elektrárně. Zvláště nakládání s VJP bylo fascinující, každý článek se po vyjmutí z reaktoru převezve v zavazacím stroji do speciální šachty, kde je dálkově rozebrán, palivová část je vložena do kontejnerů a ty pak nákladními vozy odvezeny na přepracování do Sellafieldu. Zakládání čerstvého paliva je také zajímavé, palivové články se montují přímo ve výrobně-montážní hale, která je přidružená k turbinové hale vedle reaktorů, kterou jsme procházeli při naší prohlídce.

Celá elektrárna Torness je koncipována jako velké školicí středisko a to nejen jak pro budoucí pracovníky (British Energy má velice propracovaný systém výchovy jaderných odborníků a techniků), ale také pro nejrůznější exkurze. Všechny provozy jsou sice striktně odděleny od trasy pro exkurze, ta ale zase prochází všemi zajímavými interiéry elektrárny – my jsme měli možnost se podívat přes sklo jak do reaktorové a turbinové haly, tak do kontrolní místnosti, odkud je řízen provoz reaktorů. Torness PS disponuje dvěma pokročilými plynem chlazenými reaktory, každý reaktor má svého (jednoho!) operátora, který se stará jak o primární, tak o sekundární okruh reaktoru. V kontrolní místnosti je dále přítomen vedoucí provozu, který je hierarchicky nadřazen oběma operátorům a z provozních zaměstnanců je také nejvýše postaven. Není bez zajímavosti, že okolo pultů operátorů je na zemi pokryto barevně odlišným kobercem, který vymezuje plochu, kam bez svolení službu-konajícího operátora nikdo nesmí vstoupit a tím vymezují prostor, kde jsou operátoři sami sobě pány.

Sekundární okruh reaktorů AGR je ve své podstatě pouze mírně modifikovaný od sekundárního okruhu jakékoliv jiné jaderné (a dost možná i nejaderné) elektrárny: z parogenerátoru vychází mírně přehřátá pára, která přes turbíny dodává elektrickou energii do rozvodné sítě. Zajímavostí je snad jen chlazení mořskou vodou, elektrárna je postavena pár desítek metrů od pobřeží a tak odpadá nutnost odvodu zbytkového tepla přes chladicí věže – díky jejich absenci pak Torness Power Station ani z dálky příliš nepřipomíná elektrárnu, jako spíš obecný průmyslový komplex. To je dáno také skutečností, že elektrický výstup z transformátorovny je veden podzemím a prvními několika desítkami (možná i stovkami metrů) v okolí elektrárny nejsou vidět rozvody elektrifikační soustavy. Na přímý dotaz, jakou má toto

výhodu, mi bylo se skotskou upřímností odpovězeno, že to vypadá pěkně – což mohu potvrdit.

Primární okruh a oba reaktory jsou asi tím nejzajímavějším – s hrubou tepelnou účinností ~40%, s reaktorovou nádobou z předpjatého betonu a s CO₂ jako chladivem jsou to pro alespoň částečně zainteresovaného člověka hotové divy světa. Nám bylo umožněno se v rámci vyhlídkové trasy podívat přímo do reaktorové haly (která je pojata velmi lehce, o kontejmentu se zde vůbec nedá mluvit – naopak celá hala je vybavena velkými okny, z nich některá byla při naší návštěvě otevřena) a vidět krom vrchní části reaktorů i zavážecí stroj, který je jeden pro oba reaktory a pro manipulace přejíždí na kolejkách, podobně jako na elektrárně Dukovany, kde na jeden dvojblok připadá jeden zavážecí stroj. Díky našim průvodcům, z nichž jeden byl přímo operátor, jsme se dozvěděli a diskutovali mnoho zajímavých témat – například hned zkrájle padla zajímavá provozní zkušenost: zbytkové teplo z ohřevu CO₂ se po výstupu z parogenerátorů a turbíny ještě dále využívá na pohon oběhových dmychadel a tím snižuje vlastní spotřebu elektrárny, resp. zvyšuje účinnost cyklu. Protože mezi zástupci ENS YGN bylo mnoho odborníků na reaktorovou fyziku, velmi se diskutoval systém regulace a kontroly. Dozvěděli jsme se tak například, že plynem chlazené reaktory nemají kontinuální regulaci výkonu (podobnou jako mají tlakovodní reaktory s použitím kyseliny borité), pouze regulaci kontrolními tyčemi v kanálech regulačních tyčí mezi palivem. Pro rychlé odstavení se do systému vstříkují dusík (sekundární systém odstavení), pro havarijní (nevratné) odstavení je pak reaktor vybaven systémem, který zónu zasype kulíčkami bóru (terciální systém odstavení). Velmi zajímavé byly také informace o objemovém zvětšení grafitu, který je v zóně přítomen jako moderátor – jeho „napuchání“ a ztráta hmotnosti v důsledku absorbované neutronové dávky funguje jako poměrně kvalitní ukazatel procesu stárnutí reaktoru. S tím také souvisely dotazy na životnost elektrárny – kolegu z Belgické YGN velmi zajímalo, která součást elektrárny

je nejvíce časově limitující a tak určuje další životnost a provoz reaktoru a na tuto otázku se zeptal snad jen o 2 vteřiny dřív, než jsem ji stačil formulovat já. Náš zájem pracovníky elektrárny velmi potěšil a s chutí se rozpovídali o problematice stárnutí, ze které vyšlo najevo, že nejvíc namáhané a přitom nevyměnitelné jsou trubky integrálního parogenerátoru, které procházejí betonovou nádobou a jsou ohřívány proudícím CO₂. Jejich rozměry a komplikovaná struktura téměř vylučuje výměnu a i přesto že jsou částečně stíněny grafitovými bloky (které také usměrňují proudění plynu), absorbovaná neutronová dávka způsobuje vznik a růst prasklin, které hrozí průnikem vody do chladicího plynu (což je nepřipustné). Existují sice automatická (a dokonce i manuálně ovládaná) zařízení na menší opravy a svařování trubek parogenerátoru, ta ale nemohou opravit větší šíření trhlin. Celkově se u elektrárny Torness počítá s vyřazením z provozu v roce 2023. Na závěr naší exkurze se ještě drobně diskutovalo o příkonu dávkového ekvivalentu u pracovníků elektrárny Torness a naši britští kolegové se podle světových statistik mohli pochlubit jednou z nejmenších průměrných ročních dávek na pracovníka. To už jsme ale byli na cestě zpět do konferenčního sálu, kde nás čekal typický britský oběd (polévka a sendviče), rozloučení se a návrat zpět do Edinburghu.

Celkově za sebe mohu prohlásit, že návštěva elektrárny Torness byla jednou z nejúžasnějších exkurzí po elektrárně, jakou jsem kdy absolvoval. Otevřenost a diametrálně odlišný přístup skotských kolegů k většině témat mě udivil ještě víc než teplé počasí, které ve Skotsku v době naší návštěvy panovalo. Domnívám se, že pokud někdo zasvětil svůj život jaderné energetice, je pro něj návštěva plynem chlazeného reaktoru velmi poučným a vítaným zpestřením života mezi jadernými reaktory.

Ve Skotsku se divil a článek sepsal:

Ondřej Zlámal

člen CYG ČNS a zástupce v ENS YGN

Činnost Českého spolku pro péči o životní prostředí v roce 2008

Jsem ráda, že mohu napsat: rok 2008 byl opět pro náš Spolek úspěšný. Účastníci pořádaných akcí oceňovali jejich odbornou úroveň i aktuálnost. Nejen posluchači, ale i přednášející z různých oborů vítají vzájemné seznámení, umožňující výměnu zkušeností a informací.

Věnovali jsme se především informování a vzdělávání odborné veřejnosti. Uspořádali jsme celkem 5 seminářů, věnovaných aktuálním otázkám ochrany životního prostředí. Naše semináře jsou určeny nejen odborné veřejnosti, ale i studentům. Jejich účast, stejně jako účast nevzdělečně činných odborníků, podporujeme možností účasti bez vložného.

Již tradičně jsme se věnovali závažné problematice nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení. Seminář byl tentokrát uspořádán v Brně.

V rámci naší dobré spolupráce s Ministerstvem životního prostředí jsme se zaměřili na právní rámec ochrany životního prostředí – tentokrát seminářem „Mezinárodní úmluvy v ochraně přírody“. Pracovníci MŽP navrhli uspořádání obdobného semináře – tentokrát s tématem legislativní ochrana přírody v České republice – v roce 2009.

Náš dlouhodobý pravidelný cyklus zaměřený na omezení nelegálních činností poškozujících životní prostředí, kontrolu a sankce pokračoval dvěma semináři.

Červnový – „Nakládání s nebezpečnými látkami – kontrola a sankce“ měl opět tradiční osnovu – seznámení s problémem včetně legislativního zabezpečení a povinností při nakládání s nebezpečnými látkami, pohled na problematiku lidského zdraví, inspekční a kontrolní činnost včetně postupu při zjištění závažného nakládání. Zajímavé byly i postřehy a zkušenosti celní správy, Policie ČR (včetně ÚOOZ) i Hasičského záchranného sboru. Všechny přednášky byly vysoce kvalitní. Diskuze probíhala i po oznámeném ukončení akce.

Druhým seminářem tohoto cyklu byl prosincový, zaměřený na problematiku hluku v lidských sídlech. Je výborné, že se o jeho uskutečnění zasloužili pracovníci našeho nového skupinového člena – Národní referenční laboratoře pro měření a posuzování hluku při ZÚ se sídlem v Pardubicích. Účastníci přivítali tento ojedinělý seminář a v diskuzi navrhli, aby se ČSPŽP zabýval touto problematikou i nadále a aby se tento seminář stal prvním v celé řadě obdobně zaměřených seminářů.

Na podzim jsme obnovili pořádání tradičních kabinetů odpadů – jako vždy v minulosti – na MŽP. Jsou velice dobrou, vítanou možností informování odborné veřejnosti (převážně pracovníků veřejné správy) pracovníky MŽP o aktuálních otázkách odpadového hospodářství a vzájemné diskuze. Prvým byl zaměřen na stále živou problematiku přepravy odpadů, druhým na širokou škálu otázek, spojených s naklá-

dáním s biologickými odpady. Obnova pořádání kabinetů po půlroční odmlce, stejně jako i obě témata byla vřele uvítána.

Při příležitosti březnové valné hromady našeho Spolku jsme uspořádali informativní seminář seznamující přítomné s EFAEP a významem členství ČSPŽP v něm pro naše členy.

V průběhu loňského roku jsme rovněž prohloubili spolupráci se členskými organizacemi ČSVTS – především s Dendrologickou skupinou České lesnické společnosti. Byli jsme jí, stejně jako ÚMČ Prahy 9, požádáni o spolupráci při pořádání semináře „Kácení stromů ve městech“. Zářijový seminář byl tak úspěšný, že byl opakován v říjnu, se stejně hojnou účastí (po každé cca 100 přítomných).

Další skupinový člen ČSPŽP, Centrum dopravního výzkumu v Brně, uspořádal v roce 2008 3. konferenci „Doprava, zdraví a životní prostředí“. Spolupořadatelé byly významné instituce z České i Slovenské republiky. Vážíme si toho, že jsme byli vyzváni ke spolupořadatelskému této významné konference.

Významné je i členství ČSPŽP v Evropské federaci společností, sdružujících profesionály v životním prostředí – EFAEP. Umožňuje aktivní zapojení do úsilí o dosažení cílů EFAEP, které jsou především:

- přispívat k rozvoji evropské politiky, rozumné z hlediska ochrany životního prostředí
- pěstovat spolupráci evropských společností, sdružujících profesionály v životním prostředí
- pěstovat spolupráci evropských odborníků na životní prostředí
- umožnit průběžné vzdělávání profesionálů na úrovni současných znalostí
- podpořit činnost odborníků, profesionálů v oblasti ochrany životního prostředí

a příbuzných technologií v Evropě a tím přispět k včasnému řešení problémů spojených se znečištěním životního prostředí

- podpořit informovanost i prohloubit povědomí veřejnosti o současných otázkách ochrany životního prostředí
- podpořit správné využívání vědeckých znalostí k ochraně životního prostředí.

EFAEP jedná (tak, jak to je nutné v zájmu rozvoje a ochrany životního prostředí) s politickými a administrativními subjekty EU, případně i dalšími skupinami či jednotlivci či vyvolává odpovídající činnosti. Představování, případně prosazování zájmů členských organizací nepopírá hlavní vědecký charakter EFAEP.

Jedním z velkých přínosů členům organizací, sdruženým v EFAEP – tedy i ČSPŽP je pravidelné seznamování s novinkami v péči o životní prostředí, v legislativě životního prostředí i s nabídkou volných míst pro odborníky. Je možno rovněž pracovat (i využívat výsledků práce) v rámci odborných skupin EFAEP (např. skupina pro EMAS /Environment Management Systém/ nebo skupina, zabývající se snižováním produkce oxidu uhličitého).

Nástrojem vzájemného propojení členů je síť „ENEP“, ve které jsou uvedeni významní odborníci (včetně jejich odborné charakteristiky) všech jednotlivých členských organizací EFAEP. Tato síť usnadňuje využití znalostí, vzájemné spolupráce ap. odborníků v rámci všech členských organizací EFAEP (jednotliví členové členských organizací využívají síť ENEP zdarma, ostatní za úplaty).

Celková činnost ČSPŽP je zajišťována dobrovolnou, takřka nehonorovanou prací členů výboru a revizní komise. Nemáme placeného pracovníka.

Souhrnně si dovoluji konstatovat, že si ČSPŽP již pátým rokem buduje své místo mezi odbornou veřejností, jeho činnost je hodnocena dosti vysoko.

Ing. Libuše Deylová

tajemnice Českého spolku pro péči o životní prostředí

Pražská vědeckotechnická společnost v roce 2008

**60 lat
Naczelnej Organizacji Technicznej
we Wrocławiu**

XX OGÓLNOPOLSKA WYSTAWA FILATELISTYCZNA
450 LAT POCZTY POLSKIEJ - WROCLAW 2008
21-30.XI.2008, w salach NOT, Wrocław, ul. Piłsudskiego 74

21. ledna 2009 jednala valná hromada Pražské vědeckotechnické společnosti. Vyhodnotila život členské základny v pobočkách, individuálních členů i zastřešujícího výkonného výboru společnosti za rok 2008.

Těžištěm života společnosti je činnost základních organizací – poboček. Právě setkání na valných hromadách slouží mimo jiné k vzájemné výměně informací, eventuálně i k navázání

kontaktů nově ustavených funkcionářů. Výsledkem těchto debat je pak často vzájemné pozvání na odborné i společenské akce, nové inspirace pro činnost a v neposlední řadě navázání osobních kontaktů lidí.

Pro činnost poboček je důležité zdůraznit význam spolupráce s vedením podniků (společností), ve kterých tyto základní organizace PVTS dlouhodobě fungují. Jde např. o pobočku PVTS v Pražské energetice, a.s. (součinnost při prezentacích externích dodavatelů společnosti, brigádnická činnost při demontážích starého zařízení

apod.), v Pražské teplárenské a.s. (součinnost při zvyšování kvalifikace pracovníků akcemi jako jsou již tradiční energetické čtvrtky, tématické exkurze apod.) ve společnosti Inženýring dopravních staveb (tématické exkurze v budovaných objektech, tématické zájezdy apod.). Tyto organizace PVTs se tak staly nedílnou součástí života podniků, jsou vedením respektovány a podporovány, o čemž svědčí i každoročně uzavírané dohody o spolupráci.

Aktivita výkonného výboru PVTs kromě monitoringu činností členské základny byly zaměřeny zejména na práci s mládeží a mezinárodní spolupráci. Tyto oblasti tvoří též dva zásadní bloky Programu Českého svazu vědeckotechnických společností na léta 2005 až 2010.

Spolupráce s Filmovou akademií Miroslava Ondříčka v Písku, kde byla již před několika léty ustavena studentská sekce pobočky PVTs kinematografie je zaměřena zejména na šíření informací o nových technologiích v audiovizuální tvorbě (např. ve spolupráci s firmou Šlechta), na přímém zapojení členů sekce do aktivit PVTs (tvorba snímku k 60. jubileu WR FSNT NOT) i na již tradiční účasti PVTs na Mezinárodním festivalu studentských filmů, kde naše společnost uděluje cenu za nejlepší využití nových technologií (nových výrazových prostředků) při tvorbě konkrétního filmového titulu. V roce 2008 tak přičkla mezinárodní porota cenu PVTs snímku bulharského autora Nikolaje Todorova „Posmrtné minuty“. Pojem ČSVTS/PVTs se tak dostává do podvědomí mladé generace – příští generace tuzemské i zahraniční audiovizuální tvorby.

Oblast mezinárodní spolupráce PVTs se dlouhodobě realizuje aktivitami se sesterskou organizací polského vojvodství Wrocław reprezentovanou Wroclawskou Radou FSNT NOT. Náš polský partner

oslavil v říjnu 2008 již 60 let své existence. Je nutné zdůraznit, že aktivní spolupráce Prahy a Wrocławu v různých profesních oborech na bázi PVTs trvá již polovinu připomínaného období, tedy cca 30 let. V roce 2008 se této činnosti aktivně účastnili členové poboček PVTs v Pražské energetice, ve společnosti Inženýring dopravních staveb a pobočky kinematografie včetně studentské sekce na FAMO. Partnerem z polské strany byla společnost SEP a WR FSNT NOT.

Na slavnostním shromáždění 13.10.2008 ve Wrocławu s účastí cca 250 hostů byla dlouhodobá úspěšná spolupráce PVTs a WR FSNT NOT oceněna pamětní medailí Wroclawské Rady. Spolupráci byla věnována též relativně obsáhlá textová i obrazová část technické publikace vydané při této příležitosti.

Valná hromada Pražské vědeckotechnické společnosti 2009 rekapitulovala uvedené aktivity a vyslovila všem zúčastněným členům a funkcionářům poděkování.

Ing. Ivo Vítěk

předseda Pražské vědeckotechnické společnosti

Další informace:

Zpravodaj ČSVTS č. 15 – listopad 2002

Zpravodaj ČSVTS č. 16 – květen 2003

Zpravodaj ČSVTS č. 23 – květen 2007

60 lat dzialalnosci 1948-2008 (WR FSNT NOT 2008)

www.csvts.cz/pvts

IKI 2009 „Informace, konkurenceschopnost, inovace“

Dne 20. ledna 2009 se konal v jinonickém areálu Univerzity Karlovy v Praze již 2. ročník konference s názvem *Informace, konkurenceschopnost, inovace*. Na programu se podíleli jednak doktorandi Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, kteří zde prezentovali výsledky své odborné činnosti v rámci doktorského studia, jednak odborníci z praxe. Přednášky byly rozděleny do tří tema-

tických bloků: *Informace pro výzkum a vývoj, Technologie s otevřeným zdrojovým kódem a Rozvoj informační společnosti*. Konferenci moderovaly Ing. Zdeňka Šilhová a PhDr. Radka Římanová. Účastníky přivítal doc. PhDr. Rudolf Vlasák, předseda České informační společnosti, o. s., a PhDr. Richard Papík, PhDr., ředitel Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Úvodní přednášku o certifikaci QMS Českého svazu vědeckotechnických společností podle ČSN EN ISO 9001:2000 přednesl Ing. Jiří Frýba, člen předsednictva ČSVTS. Po stručném představení ČSVTS vysvětlil důvody, které vedly k realizaci certifikace QMS (Quality Management System) – systému řízení jakosti. Uvedl, že tato certifikace napomohla racionalizaci struktury správního aparátu a jeho činností a v neposlední řadě je také službou pro členské společnosti, které tak mohou uplatňovat certifikaci zastřešující organizace. Certifikát, na jehož získání předsednictvo ČSVTS spolupracovalo s Českou společností pro jakost, byl udělen v březnu 2008.

V bloku *Informace pro výzkum a vývoj* vystoupil jako první David Horák ze společnosti Thomson Reuters a zaměřil se na novinky v systému ISI Web of Knowledge a další nástroje Thomson Reuters pro hodnocení vědy. Jednou z novinek, které posluchačům v auditoriu přiblížil, byla vizualizace citací (citation map) umožňující zobrazit citace i v několika „generacích“ citovaných a citujících článků. Je zatím dostupná v beta verzi. Další významnou novinkou je podstatné rozšíření multidisciplinární databáze *ISI Proceedings*, nově nazvané *Conference and Proceedings*, která od října 2008 obsahuje i citace a je plně integrována v rámci Web of Science. Přednášející dále připomněl, že v rámci společnosti Thomson Reuters pracuje skupina *Research Services Group*, vyvíjející nástroje pro hodnocení vědy a výzkumu. O možnostech těchto specializovaných analytických nástrojů je možné se více dovědět na adrese <http://in-cites.com/rsg/>.

Kooperativní systémy pro vědu a výzkum nazvaly svou přednášku Lenka Němečková, doktorandka Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, a Eliška Pavlásková z Ústavu výpočetní techniky UK v Praze a rovněž doktorandka Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze. Nejprve Eliška Pavlásková představila folksonomický princip jako kolektivně tvořené selekční údaje a zejména jeho silné a slabé stránky. Poté Lenka Němečková poukázala na možnost jeho uplatnění v citačních manažerech, jejichž využívání podporuje sdílení výsledků vědy a výzkumu. Uvedla konkrétní příklady funkcí v manažerech **CiteULike**, **Connotea** a **BibSonomy**. Jako další zajímavé služby zmínila **Labmeeting**, systém pro správu a sdílení vlastních dokumentů, databázi vědců **Epernicus** a **Scholar Universe™**.

Na sdělení o nástrojích pro jednotlivé vědce poté navázala Lucie Vavříková, doktorandka Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, s tématem Podpora informačních služeb scientometrickými postupy a nástroji. Ve své přednášce uvedla řadu podnětů, zejména pro akademické knihovny, které s těmito nástroji pracují. Připomněla konkrétní možnosti využití scientometrie jak pro pracovníky ve vědě a výzkumu (např. sledování trendů, přehledy referencí článku i autora), tak i pro pedagogy a studenty (např. identifikace institucí pro spolupráci, stáž či grant). Dále ukázala výhody propojení mezi systémy Scopus a RefWorks a zmínila zajímavé volně dostupné služby z oblasti scientometrie, jako jsou např. **Eigenfactor** nebo **Scopus TopCited**.

Boris Škandera ze sdružení Informetal pokračoval přednáškou o nové databázi *CSA Illustrata: Technology*. Zabýval se v ní srovnáním této databáze s databázemi pro oblast hutnictví, a sice Metal a Metadex. Na základě podrobně popsaných ukazatelů (počty výsledků rešerší, retrospektiva, počty záznamů, zpracovávaná periodika z oblasti hutnictví) konstatoval, že informační pokrytí databáze *CSA Illustrata: Technology* je pro potřeby uživatelů z oblasti hutnictví zatím nedo-

statečné a že je spíše určena pro vysoké školy, tedy pro prostředí se širším víceoborovým záberem.

Dopolední program zakončila přednáška autorů Petra Lesného a Jana Vejvalky z Fakultní nemocnice v Praze-Motole s názvem *Klasické a moderní ontologie při popisu lékařských algoritmů*. Přednášku přednesl Petr Lesný. Posluchači se nejprve dozvěděli o některých lékařských algoritmech (příkladem může být tzv. Body Mass Index, BMI) a jejich životním cyklu a poté jim byly prezentovány příklady konkrétních klasických ontologií a jejich aplikace. Mezi klasickými ontologiemi v oblasti medicíny, vycházejícími z aristotelovské klasifikace a tedy konstruovaných shora (člověk – orgán – tkáň – buňka), přednášející zmínil např. Unified Medical Language System (UMLS), SNOMED nebo Gene Ontology (GO). Vzhledem ke své komplexnosti klasické ontologie vykazují určitou chybovost, proto přednášející zdůraznil nutnost jejich oprav vzájemným porovnáváním. V další části se pak zabýval problematikou moderních ontologií. Ty jsou doménově specifické a v porovnání s klasickými ontologiemi znázorňují větší počet vzájemných vztahů mezi jednotlivými prvky. Také jsou na rozdíl od klasických ontologií konstruovány zdola, a proto lépe dokážou popsat podstatu problému. To by podle autorů příspěvku mělo ovlivnit jejich postupné prosazování v praxi. Jako příklad moderních ontologií přednášející uvedl MeSH (Medical Subject Headings) nebo IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry).

Odpolední blok zaměřený na technologie s otevřeným zdrojovým kódem zahájil Roman Chýla z Knihovny Akademie věd, v. v. i., a doktorand na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze. Ve své přednášce o publikačních systémech pro vědecké časopisy představil nový záměr Knihovny Akademie věd, a to usnadnit procesy v jednotlivých redakcích odborných časopisů vydávaných v ústavech AV ČR. V příspěvku stručně popsal, jak lze využít funkce systému v publikačním procesu a zaměřil se na výhody i nevýhody dvou nejrozšířenějších systémů s otevřeným zdrojovým kódem – OJS a DPubS – ve srovnání s komerčními systémy. Z případové studie provedené Knihovnou AV ČR vyplynul závěr, že pokud má systém spravovat více časopisů (spolupráce je navázána t. č. s 39 redakcemi), náklady na komerční systém mohou být nižší než implementace a udržování systému s otevřeným zdrojovým kódem. Je však třeba zvažovat mnoho hledisek. Vedení Knihovny AV ČR je dosud v procesu rozhodování.

V následující přednášce s názvem *Knihovní software Evergreen a české prostředí* představili Václav Jansa a Linda Skolková z Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze knihovní systém s otevřeným zdrojovým kódem. Tento systém vznikl v USA v letech 2005–2006, kdy přestal vyhovovat stávající systém v síti GPLS (Georgia Public Library Services). Kolem systému vznikla komunita, která se rozhodla jej sdílet i s dalšími zájemci.

Václav Jansa popsal vývoj systému na jednotlivých verzích. Od října 2008 je připravena testovací verze 1.4, která podporuje lokalizaci a také mj. protokol Z39.50. Jsou připravovány moduly jako je aktivace, správa seriálů, dále možnost rezervací, webové předregistrace čtenářů a další funkce. Systém si lze vyzkoušet pomocí testovacích účtů. Linda Skolková poté navázala informací o konání výběrového semináře na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze s názvem *Technologie s otevřeným zdrojovým kódem a knihovní software Evergreen*, který vedla v zimním semestru 2008/2009 spolu s PhDr. Annou Stöcklovou. Studenti vytvořili první verzi překlada

softwaru do českého jazyka, k čemuž využili program Poedit. V této souvislosti řešili řadu terminologických otázek, nicméně již v lednu bylo možné vývojářům odeslat pracovní verzi překladu. V rámci semináře byly také otestovány vybrané základní funkce programu.

Téma odpoledního bloku bylo ještě více prohloubeno v přednášce s názvem *Open source software v medicíně: příležitosti a překážky*, kterou připravil Jan Vejvalka z Fakultní nemocnice v Praze-Motole se svými kolegy. Bohužel se však nemohl osobně zúčastnit, zastoupil jej proto Petr Lesný, který nabídl posluchačům devět zajímavých tezí pro open source a některé další pohledy na programy typu free a open – mezi jinými např. tvrzení, že free software (software bez nákladů) neexistuje, nebo představu open source jako modelu vědy, kde jsou publikovány výsledky programátorů, očekávajících recenze a „citace“. Po obecnější části se přednášející zaměřil na oblast zdravotnictví a mj. připomněl, že zpracování informací je nedílná součást zdravotní péče. Položil si otázku, zda medicína pracuje s pacienty nebo s informacemi o nich? Je třeba nezapomínat na pohledy zúčastněných hráčů na věc – pacienta, poskytovatele péče, plátce péče a daňového poplatníka, ekonomické modely nevyjímaje.

V následující přednášce představil Jakub Suchý z komunity Drupal.cz redakční systém Drupal a jeho využití pro podporu výzkumu. Jde o systém pro správu obsahu (CMS), který lze využít pro provoz intranetu, weby knihoven, škol i firem včetně e-shopů a další. K efektivitě výzkumu mohou výrazně přispět tzv. organic groups, tj. platformy pro skupiny lidí spojující zájem o jedno téma. Přednášející zmínil případovou studii laboratorního notebooku pro účely experimentů, další zajímavý projekt se rozvíjí na katedře počítačů FEL ČVUT pro správu projektů a virtuálních serverů. Drupal kolem sebe sdružuje velkou komunitu, nutno dodat, že modul pro elektronický časopis byl vytvořen právě v České republice a je používán pro správu obsahu časopisu Ikaros.

Poslední programový blok s názvem *Rozvoj informační společnosti* zahájil Aleš Pekárek z Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze a EPMA – Agentury pro evropské projekty & management přednáškou s názvem *Výhledy a perspektivy opakovaného využití informací veřejného sektoru v ČR*. V úvodu zmínil, že podstata veřejného sektoru je informační, je shromažďováno velké množství dat, které jsou sice třeba k výkonu veřejné správy, ale slouží všem – soukromému sektoru, veřejnému sektoru, výzkumu a vývoji ad. Společným cílem by mělo být umožnit opakované využití v rámci podpory rozvoje znalostní společnosti. Problémy však přetrvávají – dostupnost informací, metadata, kvalita a kompetence pracovníků mohou být sporné. Zavedená zkratka pro Public Sector Information neboli informace veřejného sektoru je PSI, veřejnosti slouží portál CzechPSI. V Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze proběhl výběrový seminář zaměřený pouze na problematiku PSI v ČR. Hlavním úkolem pro studenty bylo vyžádat si na vybraných institucích kompletní katalog dostupných PSI. Při vyhodnocení postupu jednotlivých úřadů byly zjištěny markantní rozdíly.

Dalším přednášejícím byl Jiří Bernas z Národního archivu, který si pro posluchače připravil praktický příspěvek o digitalizaci indikačních skic. Jde o rukopisné, už v měřítku provedené koncepty map před jejich definitivním vyřezáváním pro mapy stabilního katastru. Jsou badateli velmi žádané, ale častým používáním se ničí. Řešením tohoto problému je jejich digitalizace. Projekt je přibližně ze tří čtvrtin hotov, nyní Národní archiv jedná s Ústředním archivem

zeměměřičství a katastru o vystavení na webu tak, jako se podařilo vystavit tzv. císařské otisky. Poměrně náročné bylo technické zajištění projektu, software s otevřeným zdrojovým kódem nebyl vhodným řešením, realizaci tedy zajistil dodavatel.

Jakub Štogr ze společnosti Navreme Boheme a doktorand Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze vystoupil s tématem *Evaluace přenosu znalostí v kyberprostoru: problematika monitorování, analýzy dat a hodnocení výsledků přenosu znalostí s ohledem na prostupnost virtuálních světů a reality*. Evaluace neboli hodnocení je procesem, který se zaměřuje na identifikaci komplexních jevů a trendů. Přednášející zmínil způsoby přenosu znalostí, např. využívání dynamických síťových struktur, které, jak podotkl, bude prohlubováno a budou se čím dál víc vyvíjet tzv. *communities of practice*, skupiny lidí rozvíjejících konkrétní myšlenku. Nyní jsme svědky prudkého rozmachu sociálních sítí a kooperativního prostředí – wiki(pedia), Facebook, Flickr, Youtube, tj. využívání všech dostupných komunikačních kanálů pro komunikaci. Dalším stupněm je využívání virtuálních trojrozměrných prostředí – SecondLife, MMO (massively multiplayer online).

Ryze praktický příspěvek nazvaný *Informační služby nejen pro neziskový sektor na příkladu portálu Neziskovky.cz* prezentovala Kateřina Pojerová ze společnosti Neziskovky.cz a doktorandka Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze. Představila obecně prospěšnou společnost Neziskovky.cz (Informační centrum neziskových organizací, ICN), která již od počátku 90. let působí jako servisní organizace pro neziskový sektor. Její důležitou komunikační platformou je portál Neziskovky.cz. Posluchači byli seznámeni s obsahem portálu, s jeho funkcemi a nabídkami. Je provozována také knihovna s fondem specializovaným na oblast neziskového sektoru. Knihovna se podílí na propagaci a PR, marketingovým nástrojem je např. Klub Neziskovky.cz, profil na Facebooku nebo spoty na Youtube.

Program konference zakončila Věra Pilecká z Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze přednáškou s názvem *Informační věda v kontextu kognitivních věd*. Zabývala se v ní vztahem informační vědy k systému kognitivních věd, pomocí obrazového schématu srozumitelně popsala její začlenění. Dále představila kognitivní paradigma v rámci informační vědy a vymezila kognitivní vědu. Zaměřila se také na vzájemný vztah obou disciplín a popsala praktické aplikace kognitivních přístupů v informační vědě, jako jsou např. modely informačního chování při vyhledávání, mentální a informační modely uživatele a projektování informačních systémů.

Konference IKI 2009 se letos zúčastnilo 120 účastníků z řad knihovníků, informačních profesionálů a studentů. Program byl bohatě naplněn novinkami v oboru, a tak tato akce nezůstala svému názvu nic dlužna. Jednotlivé prezentace a v některých případech i plné texty příspěvků jsou dostupné na stránkách České informační společnosti, o. s., kde tvoří sborník v elektronické formě s kódem ISSN. Při jeho prohlížení a čtení se jistě budeme těšit na další ročník.

Mgr. Jindřiška Kotrlová

*Českomoravská psychologická společnost,
členka České informační společnosti, o.s.*

Dvě velké vědecké konference Odborné společnosti letecké České republiky

Rok 2008 byl pro Odbornou společnost leteckou ČR velmi významný. Nejprve ve dnech 25. – 26. září uspořádala spolu s Ústavem letecké dopravy Dopravní fakulty ČVUT Praha vědeckou konferenci „Nové trendy v civilním letectví.“ Konference probíhala v přednáškovém sále Dopravní fakulty v Horské ulici a byla zaměřena nejen na letadlovou techniku, ale také na letecké předpisy, provozní problémy dopravního letectví, bezpečnost leteckého provozu a problémy výuky pilotů i dalšího leteckého personálu. Některé příspěvky byly přednášeny v anglickém jazyce. Druhou byla 1. Národní konference Civilní bezpilotní systémy, která byla uspořádána ve spolupráci s Ústavem letadlové techniky Fakulty strojní ČVUT Praha ve dnech 12. a 13. listopadu. První den probíhaly přednášky v konferenčním sále v budově ČSVTS na Novotného lávce, druhý den byla ukázka vojenských bezpilotních systémů Sojka a Manta LOM Praha s.p. na Ústavu mechaniky a energetiky FS ČVUT Praha. Tematickými okruhy konference byly: legislativa, provoz, uživatelské aplikace, systémová integrace, komunikační systémy a technologie a technika.

Členové prezidia Odborné společnosti letecké ČR (dále jen OSL) si připravili na konferenci Nové trendy v civilním letectví čtyři příspěvky. Doc. Daniel Hanus, prezident OSL, přednášel o nové projekční metodě kol radiálních stupňů kompresoru turbínových motorů. Touto metodou je možno vytvořit lopatkování kola radiálního kompresoru s vysokými provozními parametry. Radiální stupně kompresoru jsou používány často u letadlových turbínových motorů malých a menších výkonů. U těch je významné dosažení co nejlepších výkonových parametrů při současném zajištění stabilní práce v celém rozsahu pracovních otáček. Návrhový postup, vysvětlený v tomto příspěvku, obsahuje stanovení úplné geometrie lopatkování radiálního kola pro zadané parametry v návrhovém bodě a výpočet proudového pole ve vzduchové cestě kola od vstupu u náběžné hrany záběrníku až k výstupu z kola. Princip návrhu spočívá ve zvolení speciální tandemové lopatkové mříže na vstupní části navrhovaného radiálního kola. Navrhovaný stupeň má tlakový poměr 4,475; průtočné množství vzduchu 4,301 kg/sec a otáčky 37600 ot/min. Vstup do kola je dán průměry 183,8 / 65 mm; výstupní průměr 267,2 mm a výška lopatek na výstupu 14,45 mm. Radiální kola, navržená podle tohoto návrhu dosáhnou vyšší celkové účinnosti. Může mít význam i pro velké turbovrtulové motory. V současné době jsou v provozu dva motory firmy Pratt & Whitney Canada, které používají radiální kompresory. Typ PW 127 má dva stupně radiální a hřídelový výkon 2750 k, typ PW 150A má za osovým kompresorem koncový radiální stupeň a hřídelový výkon 5071 k.

Doc. Daniel Hanus spolu s Ing. Zikánem připravili výklad o speciální návrhové metodě aerodynamiky pracovních kanálů vstupních a výstupních systémů letadlových turbínových motorů. Tato návrhová metoda umožňuje na základě sdružení jednotlivých proudových trubíc navrhnout kanály pro průtok vzduchu nebo spalín se zajištěním stabilní práce v celém pracovním rozsahu s minimálními ztrátami. Pro návrh, který je v současné době možno provádět speciálním počítačovým programem, je možno použít jako model trubky z plastického materiálu, které spojí vstupní a výstupní průřez. Pravidla pro vytvoření správného tvaru trubek jsou logická: délka jednotlivých trubek musí být co nejkratší; délky jednotlivých trubek se musí lišit jen v malém rozsahu; křivost tvaru u trubek musí být co největší; vnější povrchy trubek na sebe musí navazovat; jednotlivé trubky se smí křížit jen pod velmi malými úhly. Tato návrhová metoda byla již úspěšně aplikována na turbovrtulových motorech Walter a.s. M601 a M602.

Název přednášky Ing. Josefa Maršálka, vice-prezidenta OSL, byl „Dvouproudové motory – pohon 21. století“. Dvouproudové letadlové motory pohánějí prakticky všechny velké současné dopravní letouny i nový Airbus 380 a Boeing 787. Tah těchto motorů je vytvářen dvěma složkami. Jednou je expanze spalín, proudících z posledního stupně turbíny. To je tak zvaný horký proud. Druhou je expanze části vzduchu, stlačeného v dmychadle, to je tak zvaný studený proud. Anglický název těchto motorů je „Turbofan engine“ a i u nás se občas setkáme s méně přesným názvem dmychadlové motory. Dmychadlo ovšem není žádným ventilátorem, ale úplným osovým kompresorovým stupněm s vysokým stlačením. Jedním z nejnovějších dvouproudových motorů je General Electric GENx, který pohání nový dopravní letoun Boeing 787. Ten má vzletovou hmotnost 219,5 tuny, počet cestujících 250 při doletu 15200 km. Motor GENx má maximální tah 329 kN. Při maximálním tahu je obtokový poměr 9,5 : 1, celkové stlačení vzduchu v kompresorech 42 : 1, maximální průměr dmychadla 2,82 m, délka 4,7 m a průtočné množství 1162 kg/sec. Vysoké tahy současných dvouproudových motorů umožnilo využití moderní počítačové techniky. Přímo na motorech jsou to komplexní systémy řízení motorů, speciální programy byly vyvinuty pro projekci hlavních dílů, pro aerodynamické i dynamické výpočty, pro řízení řady moderních technologických procesů ve výrobě. Rozvoji těchto motorů dále velmi prospěla aplikace nových kovových i kompozitních materiálů, zmenšení celkového počtu dílů, zvýšení celkové termické účinnosti, zlepšení celkové spolehlivosti, zdokonalené spalování paliva, které vedlo ke snížení jeho spotřeby i tvorby škodlivých emisí. Výhodou velkých dvouproudových motorů je možnost úpravy velikosti tahu v poměrně velkém rozmezí pro pohon různých letounů nebo různých verzí určitého letounu.

Jak by měl vypadat letadlový turbínový motor, uváděný do provozu ve 21. století pro velký dopravní letoun? Měl by dosahovat požadované výkonové parametry při maximální palivové ekonomii, při minimální hmotnosti, s dostatečnou životností a potřebnou spolehlivostí, se zajištěnými nízkými provozními a údržbovými náklady, s dodržením předepsaných hlukových a emisních úrovní. Například velké dvouproudové motory budou mít obtokový poměr minimálně 9, stlačení kompresoru nad 40, řada dílů bude z kompozitních materiálů, zvýší se účinnosti všech stupňů kompresorů i turbín při zajištění stabilní práce v celém rozsahu provozních otáček.

Název příspěvku Ing. Vladimíra Němce z Ústavu letecké dopravy Dopravní fakulty ČVUT Praha, člena prezidia OSL, byl: „Standardy upravující nakládání s nebezpečnými látkami na mezinárodních letištích.“ Zabýval se leteckou přepravou nebezpečných látek, respektive zbožím. Nebezpečné zboží je definováno jako předměty nebo „látky“, které mohou ohrozit zdraví, bezpečnost, majetek nebo životní prostředí, jsou-li přepravovány letecky. Obsahuje sumarizaci nařízení, zákonů a předpisů, upravujících pravidla pro nakládání s nebezpečnými látkami na mezinárodních letištích. V příspěvku byl také představen jednoduchý model přepravy nebezpečného zboží na letišti. Byly zdůrazněny bezpečnostní aspekty v průběhu celého přepravního procesu. S růstem osobní letecké přepravy rostou i požadavky na nákladní přepravu. S hlediska vlivu na veřejné mínění je zajištění co největší spolehlivosti i nákladní letecké přepravy nutné a proto je dodržování předpisů pro přepravu nebezpečných látek velmi významné.

Ing. Josef Maršálek

Vice-Předseda Odborné společnosti letecké České republiky

Stanovisko České lesnické společnosti

k „Prohlášení České botanické společnosti k biologickým a ekologickým aspektům hospodaření v českých lesích“

Ve dnech 29. až 30. listopadu 2008 se v Praze konala konference České botanické společnosti „Diverzita, dynamika a management lesní vegetace“, která v deseti bodech shrnula své závěry k „biologickým a ekologickým aspektům hospodaření v českých lesích“. Je dobré, když se problematikou lesů a lesního hospodářství zabývají i specialisté dalších oborů, může to být základem podnětné diskuse, přínosem pro řadu disciplín a zejména by to mohlo pomoci uvědomění si společné zodpovědnosti za lesy, jež se netýká jen institucí, které ji mají ze zákona (MZe, MŽP).

Autoři závěrů Prohlášení sami zmiňují neúplnost svých stanovisek a jistou tendenci, což naznačuje a) znalosti a do značné míry snad i neznalosti členů ČBS o minulém, současném a budoucím lesnictví; b) představy reprezentantů některých směrů v současné ekologické etice. V prohlášení jsou však i nepravdivé nebo značně zkreslené informace a zejména z tohoto důvodu se RV ČLS usnesl na toto prohlášení reagovat. Tak jako se snažíme nechávat „Prohlášení ČBS“ jako napadání lesníků, stejně tak doufáme, že stanovisko ČLS zabývající se některými body prohlášení snad příliš zešířoka, nebude považováno za podrážděné.

Prohlášení obsahuje celou řadu velmi obecných názorů, avšak postrádá jakékoliv konkrétní návrhy včetně národohospodářských, ekonomických a sociálně politických dopadů. Je nutné konstatovat, že toto je bohužel v materiálech o nakládání s lesními ekosystémy běžné.

Lze konstatovat, že většina odborných informací o lesních ekosystémech je lesníkům dobře známa a většinou jsou tyto zásady při hospodaření v lesích uplatňovány.

V úvodním prohlášení je upozorněno, že se jedná především o „lesy v chráněných územích, s jistým přesahem do lesů běžně obhospodařovaných“ – zřejmě tedy lesy zvláštního určení z důvodu ochrany přírody a potřebné pro zachování biologické různorodosti (§8 odst. 1 písm. c/ a odst. 2 písm. a/ a f/ lesního zákona) – není nijak zpochybňována funkce lesů hospodářských, kde se v současné době zpravidla hospodaří především s ohledem na maximální produkci hmoty. Autoři „Prohlášení“ by si nicméně měli uvědomit, že mezi „lesy cenné z hlediska ochrany přírody“ patří lesy všechny¹⁾ a domníváme se, že z tohoto důvodu rovněž hospodářské lesy – i v těch se zpravidla hospodaří s ohledem na ekologické aspekty – by také pro specializované odborníky neměly být nezajímavé.

Prohlášení České botanické společnosti k biologickým a ekologickým aspektům hospodaření v českých lesích

V následujících deseti bodech jsou shrnuty závěry, které vyplynuly z konference České botanické společnosti „Diverzita, dynamika a management lesní vegetace“, jež se konala 29.–30. listopadu 2008 v Praze. Představují odborný pohled botaniků, lesníků, ekologů a dalších expertů sdružených v České botanické společnosti na biologické a ekologické aspekty lesa. Cílem prohlášení je podpořit ty snahy o změnu současného hospodaření v lesích, jež mají oporu v moderním biologickém výzkumu a směřují k ochraně biodiverzity a přírodních procesů v lesích. Důraz přitom klademe na

lesy cenné z hlediska ochrany přírody. V žádném případě nechceme zpochybňovat funkci hospodářských lesů a potřebu produkce dřeva. Rovněž si neděláme nárok na úplnost a některé aspekty zde nemusí být plnohodnotně zastoupeny. **Smyslem prohlášení je deklarovat, které biologické a ekologické hodnoty lesů považujeme za klíčové, a poukázat na způsoby hospodaření, jež vedou k jejich zachování. Podpora takových způsobů patří k prvořadým úkolům moderní lesnické politiky i ekologicky orientovaného praktického hospodaření v lesích České republiky.**

K jednotlivým bodům prohlášení

1. Odlišnost mezi lesy nížin a horských oblastí

Stanovisko ČBS: Druhové složení českých lesů, jejich vývoj v čase i žádoucí cílový stav z hlediska ochrany přírody se velmi liší podle přírodních podmínek. Významný je především rozdíl mezi nížinnými a horskými lesy. **Nížinné lesy jsou cenné hlavně svou biologickou diverzitou, která z velké části závisí na zachování nebo obnově tradičních typů hospodaření. Naopak biologická hodnota horských lesů spočívá často spíše v procesech přírodní dynamiky, které zde probíhají bez vlivu člověka.** Přílišná zobecnění nerespektující tyto rozdíly, ať už se týkají výsledků vědeckých studií nebo doporučených postupů hospodaření v lesích, mohou mít nežádoucí důsledky.

Lesy se zde rozporuplně rozlišují velice hrubě na lesy nížin a horských oblastí (aniž by tyto byly definovány) a na straně druhé se konstatuje, že přílišná zobecnění nerespektující jejich rozdíly může mít nežádoucí důsledky. Rovněž není definován žádoucí cílový stav. Jako obvykle se respektuje pouze hledisko ochrany přírody pro přírodu samu, ale v kulturní krajině je nutné vzít v úvahu i ochranu krajiny a životního prostředí, jejichž součástí je i člověk včetně svého mnohdy neblahého působení na lesy (průmyslové imise, přemnožená zvěř, snaha o rychlé vytvoření pralesů v kulturní krajině).

Pokud je cílovým stavem rozuměna i doporučená cílová druhová skladba, tak bychom historické působení člověka měli brát v úvahu i při určování kroků lesnické politiky v této oblasti – tedy např. pro zalesňování plánovat na určité období jen reálně uskutečnitelné podíly zastoupení tzv. melioračních a zpevňujících dřevin²⁾.

O přirozené dynamice lesů v reálné krajině existuje spíše větší množství představ, než reálných znalostí, a to zejména v nelesnické odborné veřejnosti.

2. Dlouhodobý vliv člověka

Stanovisko ČBS: Moderní studie zdůrazňují silný vliv člověka na vývoj lesů ve střední Evropě už v prehistorické době. Rekonstrukce druhového složení, stanovištních vazeb a dynamiky prehistorických lesů na území České republiky se stále zpřesňuje a lze říci, že lidský vliv byl po tisíciletí důležitý, a zvláště v nížinných lesích mnohdy určující.

Již ve feudálním období dospěli lidé k poznání, že lesy je nutné chránit nejen pro trvalou schopnost dodávat pro ně tak důležité dřevo či pro možnost lovu, ale i z ohledu na krajinné prostředí. Pokud byly holiny ponechány samovolnému vývoji, případně byly užívány k mnohdy výhodnější pastvě dobytka, pak odlesněná půda rychle měnila své vlastnosti, vodou způsobená eroze zapříčinila její odnos a devastaci podhůří. Do ochrany lesů, a nejen jich, tak patří i vznik lesnicko-technických meliorací a hrazení bystřin a později i stanovení vodohospodářsky důležitých lesů a vymezení ochranných lesů či lesů zvláštního určení s důležitými mimoprodukčními funkcemi.

O přirozenosti může existovat řada představ, ale jedná se mnohdy o posuzování přirozených (lépe spontánních) procesů v nepřirozených společnostech. Na druhé straně z hlediska managementu zaměřeného na biodiverzitu to může představovat sekundární problém. Biodiverzita a přirozenost jsou dva různé aspekty společností, které mohou být v přímé souvislosti jen částečně, nebo tato souvislost může být lokálně specifická.

3. Možnost volby hospodářských režimů

Stanovisko ČBS: Hospodařícím subjektům je třeba umožnit rozmanitější způsoby hospodaření v lese. Žádoucí je podpora postupného převodu strukturně jednoduchých monokultur na strukturně diferencované porosty, včetně ponechávání mrtvého dřeva. **Nezbytné je znovuzavedení tradičních a v současné době zákonem zakázaných nebo jinak omezených způsobů hospodaření, jako je zejména les nízký nebo střední,** zvláště pokud je to opodstatněné pro ochranu biodiverzity.

Nelze asi nic namítat proti požadavku, aby byla vlastníku lesa obecně umožněna volba rozmanitějších způsobů hospodaření, uzná-li je pro svůj majetek za vhodné. To se samozřejmě týká i mrtvého dřeva. V demokratickém systému však vlastníku lesa nelze přikazovat, aby strpěl omezení své hospodářské činnosti, kterou koná podle zákona. Důvodem toho proč zákon nepřipouštěl některé tvary a činnosti v lesích byla obava z jisté devastace lesa, jak kvalitativní, tak živinové neustálým odnímáním biomasy i změnami fyzikálních vlastností lesních půd (pařeziny, pastva dobytka, hrabání steliva).

Tento bod představuje velice často zdroj nedorozumění a laických představ. Hospodáři mají volbu různých hospodářských způsobů již několik staletí a jejich konkrétní využívání je mj. výsledkem historického vývoje. Změna hospodářského způsobu představuje strategické opatření s perspektivou minimálně jednoho století.

Přes rostoucí počet vlastníků, majících tendenci uplatňovat jiné způsoby než pasečné, obraz lesa se mění až během dlouhých desetiletí. Les nízký a střední nejsou zakázané, jen byly v našich podmínkách v minulých 200 letech většinou méně výhodné, jejich opětovné rozšíření může spočívat zejména v ekonomických výhodách, pokud by je nabyly. Přeměny monokultur probíhají již mnoho let a zákon umožňuje dostatečnou rozmanitost při hospodaření v lesích.

V lesním hospodářství sílí tendence využívání přirozených procesů v podobě směrů tzv. přírodě blízkého lesního hospodářství. Jedná se i o ekonomicky racionálnější přístup s větším přínosem pro vlastníka lesa, o čemž svědčí stále větší množství zejména soukromých a společenstevních lesů, které tyto postupy využívají.

4. Hospodaření ve zvláště chráněných územích

Stanovisko ČBS: Ekonomicky založené hospodaření je ve zvláště

chráněných územích (dále ZCHÚ) nevhodné a velmi často ohrožuje zachování předmětů ochrany. Zavedené hospodářské postupy jako holoseče s umělou obnovou a celoplošná příprava půdy mají v chráněných územích jednoznačně nežádoucí efekt. Dva klíčové režimy v ZCHÚ jsou bezzásahovost a tradiční management (způsoby hospodaření obvyklé před zavedením moderního lesnictví). Ve velkoplošných ZCHÚ včetně národních parků by oba přístupy měly být aplikovány souběžně, s hlavním rozlišením na nížinné a horské podmínky.

„Cílem prohlášení je podpořit ty snahy o změnu současného hospodaření v lesích, jež mají oporu v moderním biologickém výzkumu a směřují k ochraně biodiverzity a přírodních procesů v lesích. Důraz přitom klademe na lesy cenné z hlediska ochrany přírody“.

Je dobré připomenout celkový rozsah ploch ZCHÚ v České republice (28,4 % území v roce 2006) a tím i dopad rozsahu lesních pozemků, které by tak spadaly do zamýšlené tzv. „bezzásahovosti a tradičního managementu (způsoby hospodaření obvyklé před zavedením moderního lesnictví)“. Zákon o lesích zařazuje zatím do lesů zvláštního určení, ve kterých je nadřazeno plnění mimoprodukčních funkcí lesa funkci produkční, toliko lesy národních parků, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek. Lesy 1. zón CHKO, přírodních rezervací a přírodních památek za lesy zvláštního určení být prohlášeny mohou. Předpokládáme, že zamýšlená opatření „Prohlášení“ se nevztahují k celým ZCHÚ, což by znamenalo jednoznačné rozšíření požadavků nad rámec lesů zvláštního určení a na rozsáhlých plochách (hospodářské lesy ve 2. a 3. zónách CHKO – cca 70 % lesů CHKO) a to bez jakékoli úvahy možných dopadů environmentálního, ekonomického i sociálně politického charakteru. Stejně tak předpokládáme, že žádného profesionálního lesníka i ve službách ochrany přírody by ani nenapadlo tyto lesy ponechat bez zásahů – víme, a upozorňujeme, že je potřeba důsledně odlišovat názory amatérských ochránců přírody z nevládních organizací.

Navíc je dobře si uvědomit, že trvale udržitelné obhospodařování lesů má být postaveno ve smyslu dokumentů pan-evropského procesu, tedy Ministerských konferencí o ochraně lesů v Evropě, na „třech základních pilířích“ – ekologickém, ekonomickém a sociálně-kulturním vzájemně provázaných. Respektování jediného nosného sloupce je charakteristickým rysem pojednávajícího a řady dalších stanovisek a prohlášení.

Lesní hospodářství je součástí národního hospodářství, poskytuje zaměstnání mnoha lidem a na jeho produkci je vázán dřevozpracující průmysl a další národohospodářská odvětví. Vlastníci lesa mnohdy nesoucí negativní ekonomické dopady různých požadavků mají nicméně v demokratické společnosti občanská a vlastnická práva k lesním majetkům, zajištěná ústavou včetně Listiny práv a svobod. Právní a tužby v nakládání s lesy, které by jejich práva omezovaly, je třeba především uvést v soulad s těmito základními dokumenty. V chráněných územích je třeba potlačovat nevhodné technologie, nikoli ekonomiku, zejména za situace, kdy trvá paradoxní jev v demokratickém systému a hospodářská újma není vlastníků kompenzována (stát dosud nedefinoval veřejný zájem v lesích a v souvislosti s tím ani nestanovil míru své účasti za lesem poskytované služby ve veřejném zájmu).

Postupy tzv. přírodě blízkého lesního hospodářství mohou být ekonomicky výhodnější než tolik kritizované „holosečné hospodaření“. Velkoplošné pasečné hospodaření je obvykle používáno výjimečně na stanovištích, kde i přirozená obnova probíhala obdobně. Celoplošná

příprava půdy je natolik vzácně používaná technologie, že z hlediska územního je spíše zanedbatelná.

Své opodstatnění má při určitých tradičních, až 400 let používaných postupech, jako například v lužních lesích. Zde přispěla k vytvoření námi vnímaného „tradičního a přirozeného“ obrazu lužních lesů.

5. Historická kontinuita lesa

Stanovisko ČBS: Historická kontinuita lesních porostů, tedy nepřetržitost jejich vývoje jako lesa, nikoli jiného typu krajinného pokryvu, významně ovlivňuje jejich biologické a ekologické vlastnosti. Dlouhodobá kontinuita porostů má pozitivní vliv na druhovou rozmanitost a výskyt typicky lesních druhů. Velkoplošné pasečné hospodaření může ohrozit populace citlivých lesních druhů, pokud na pasece nepřežijí a nemohou vzhledem k pomalé šířitelnosti volně migrovat napříč velkými plochami bez lesa.

Nelze souhlasit s tím, že v ČR lze hovořit o „velkoplošném“ pasečném hospodaření, neboť je uplatňován pouze způsob maloplošný pasečný a plocha seče je omezena. Není zřejmé, které druhy populací se při běžných hospodářských způsobech, v rámci zákona o lesích, neobnovují a trvale vymizely. Cyklus maloplošného hospodářského způsobu je k přežívání druhů populací jistě mnohem citlivější než úmyslný rozpad např. horských lesů na rozsáhlých plochách zmiňovaný níže (ad 7) s nastupující vegetací (ten je vyhovující?).

Trvalost lesa je základním předpokladem a kritériem LH od tereziánských dob. Jako její porušení je však pod tlakem tuzemských dílčích hledisek vnímána i „holoseč“, u nás omezená na 1 ha³⁾.

Při absolutním uplatnění holých sečí je jejich podíl na ploše lesa maximálně 1 – 2 %. Většina, ne-li všechny „typicky lesní“ organismy se s tím bez větších problémů dovedou vypořádat – jinak by při téměř totálním odlesnění a neustálých záměnách lesní a nelesní půdy v minulých staletích neměly šanci zde dnes být. Například složení společenstva mykorhizních hub je po 50 letech na zalesněných zemědělských půdách takřka totožné s hospodářskými lesy stejného složení. Nyní sílí tendence k podrostnímu hospodářství (cca 1/2 obnovy) i k uplatnění výběrných principů plochu holin dále omezuje, což může vést ke změnám biodiverzity, které se časem stanou nežádoucí.

6. Bezzásahovost

Stanovisko ČBS: Základním nástrojem ochrany přírodních procesů a na ně vázané biodiverzity (bezobratlí, houby) je ponechání lesů samovolnému vývoji, tj. bezzásahovost. Zvláště vhodný je tento způsob nakládání s lesem v horských oblastech, jejichž druhová rozmanitost se utvářela v podmínkách obecně méně ovlivněných činností člověka. **V nížinných lesích obhospodařovaných po tisíceletí je nutné z ochrannářského hlediska kombinovat jistou míru bezzásahovosti s prioritním aktivním hospodařením cíleným na zachování biodiverzity.**

Bezzásahovost, absolutní přenechání lesů – zejména horských – přírodě je možná bez vážných rizik v přírodních lesích a krajínách, které nejsou životním prostředím člověka. V lesích, kde člověk dlouhá léta hospodařil, lze očekávat okamžitý nástup destrukcí a rizika např. omezení či ztráty funkčnosti pro kulturní krajinu. Těm lze vhodným způsobem předcházet např. obnovou původních ekotypů a druhů dřevin, které je v prohlášení zavrhováno či povolením konkrétních preventivních zásahů a opatření, jak je pro chráněná území stanovila Ministerská konference k ochraně lesů ve Vídni 2003.

Přestože i pralesní rezervace v ČR byly v minulosti ovlivněny hospodařením a přesto v nich probíhají přírodní procesy, nelze v této souvislosti nepřipomenout přírodní lesní oblast 13. Mnozí lesníci by jistě doporučili exkurzi do „bezzásahových oblastí“ NP Šumava. Škoda, že ti, kteří hovoří o bezzásahovosti a procesech zde již neuvidí to, co tam bylo před vznikem NP po staletém hospodaření lesníků a nemohou (nebo snad nechtějí?) srovnávat s tím, co je tam nyní⁴⁾.

V bezzásahovém režimu by měly být ponechány jen lesní porosty, které skutečně žádné zásahy nepotřebují. V současné době je na území CHKO v ČR převedeno záměrně do bezzásahového režimu cca 700 ha lesů a spolu s lesy v NP se jedná cca o 20 000 ha tj. asi 2 % lesů v ČR.

7. Velkoplošné disturbance

Stanovisko ČBS: Velkoplošné rozpady lesních porostů po vnějším narušení (disturbanci) způsobeném nejčastěji větrem, ohněm nebo přemnožením hmyzu jsou přirozenou součástí vývoje lesních ekosystémů. Měly by se nechat volně působit především **ve zvláště chráněných územích ponechaných samovolnému vývoji, tedy tam, kde je předmětem ochrana přírodních procesů. Zde by neměla být odstraňována dřevní hmota a nepřipustné je umělé zalesňování.** Zvláště se to týká horských smrčín, jejichž dynamika je zčásti určována přirozenými velkoplošnými disturbancemi.

S velkoplošnými rozpady lesních porostů po vnějším narušení (disturbanci) jistě souvisí i posouzení, kdy se jedná o žádoucí přírodní zajímavý jev ve zbytku přirozeného společenstva a kdy o kalamitu v kulturní krajině např. oslabením či ztrátou funkcí lesa. Toto rozlišení je často předmětem sporu. Současná radost nad rozpadem kulturních smrčín na Šumavě se ekologicky a environmentálně vzdělaným odborníkům jeví jako zpozdilá.

V horských polohách je třeba rozlišit, kdy se jedná o les chráněný, kde priorita je ochrana spontánních procesů, a kdy o les ochranný, jehož zachování zajišťuje určité ekologické a environmentální funkce, odlišné od ochrany přírody (funkce protilavinová, hydrická, protierozní apod.).

8. Hospodaření jako prostředek ochrany biodiverzity

Stanovisko ČBS: V nížinných lesích jsou klíčovými faktory k zachování biologických hodnot dostatečná dostupnost světla v podrostu a pravidelné odstraňování biomasy. **V současné době v České republice vymírá velký počet druhů lesní fauny a flóry, z nichž mnohé jsou chráněny mezinárodními úmluvami. Mimo negativní vliv monokultur je hlavním faktorem postupné stárnutí, zapojování horního stromového patra a hromadění živin. Řešením je aplikace nebo simulace tradičních způsobů hospodaření – zejména výmladkových lesů, lesní pastvy a odstraňování opadu a stařiny.** Lesy cenné z hlediska biodiverzity je třeba většinou rozvolnit, nikoli podporovat zapojené kmenoviny.

Účelový management lesů je jistě možný, ale zde narazíme na řadu navrhovaných a vyžadovaných činností, které jsou pro soukromého vlastníka (popř. někdy zase z jiného veřejného zájmu) nepřipustné – vypalování lesů, pastva, hrabání, degradační postupy – jejich používání v zájmu podpory biodiverzity vyžaduje změnu legislativy a náležité řešení úhrady újmy (úhrada prokázané újmy za omezení hospodaření je sice legislativně řešena, leč nedokonale) – např. jako smluvní lesnickou službu poskytovanou ochraně přírody. Potom by asi ze strany vlastníků lesů a lesního hospodářství nebyly problémy.

„Řešením je aplikace nebo simulace tradičních způsobů hospodaření – zejména výmladkových lesů, lesní pastvy a odstraňování opadu a stariny“ Již zákon o lesích č. 250/1852 přesně popisuje všechny doporučené aplikace tzv. „tradičního způsobu hospodaření“. Tradičního kde a kdy? Citovaný zákon tyto „tradiční způsoby“ nazývá prostě a jednoduše – pustošením lesů⁵⁾. Je-li to ve veřejném zájmu nezbytné, nutno to ekonomicky a sociálně-politicky řešit nikoli jako povinnost strpět újmu hospodaření, ale jako nový způsob nakládání s lesy ve veřejném zájmu s řádnou platbou vlastníkům lesa.

Současný zákon o lesích pastvu dobytka a hrabání steliva rovněž zakazuje, i když s ohledem na změnu života na venkově již několik desetiletí toto nebezpečí nehrozí.

9. Vliv velkých býložravců

Stanovisko ČBS: Velcí býložravci ovlivňovali les od prehistorie do současnosti. V minulosti to byli zubr nebo pratur, běžná byla lesní pastva. Dnes jsou bezprecedentně hojní jelenovití kopytníci. Redukce jejich nadměrných stavů musí respektovat cíl, kterého chceme dosáhnout v daném území. Pro zajištění přirozené obnovy lesních dřevin je zpravidla nezbytná redukce současných stavů velkých býložravců. Ve ZCHÚ nížin s mozaikou cenných nelesních biotopů a lesů však může vliv býložravců omezit posun k biologicky chudým stinným lesům. Neměl by ovšem být destruktivní v jiných hlediscích.

Vliv volně žijící spárkaté zvěře na stav lesů i jejich biodiverzitu je dostatečně znám. S cílem omezit vznikající škody je řešením redukce stavů přemnožené zvěře, jejíž početní stavy ve většině případů stále rostou. **Nástrojem by měla být novela vyhlášky o plánování lovu případně i nový zákon o myslivosti směřující k lepšímu postavení menších vlastníků půdy.** Redukci nadměrných stavů zejména vysoké (ale i nepůvodní jelen sika, muflon) je však vždy nutné posoudit v konkrétních podmínkách. Základní řešení je v rukou politiků.

10. Les a bezlesí

Stanovisko ČBS: Plocha lesů by se neměla rozšiřovat na úkor biologicky cenného bezlesí (louky, meze), které je klíčové pro přežívání mnohých organismů. Nejen louky a pastviny nižších poloh, ale i bezlesí nad horní hranicí lesa v Krkonoších, na Králickém Sněžníku a v Hrubém Jeseníku, ať už vzniklé přirozeně nebo spoluformované vlivem minulého lidského hospodaření, by nemělo být neuváženě zalesňováno bez předchozího zhodnocení vlivu zalesnění na diverzitu rostlin i živočichů. **Rovněž umělé zalesňování lomů, výsypek a dalších těžbou narušených míst v rámci tzv. rekultivací vede zpravidla k ničení cenných biotopů a populací ohrožených druhů rostlin a živočichů. Vhodnější je ponechat tato území samovolnému vývoji a uměle je nezalesňovat.**

Nelze nic namítat proti myšlence, že zalesňování luk a pastvin by nemělo být prováděno na úkor biologicky cenného bezlesí, ale je nutné posoudit vždy v konkrétních podmínkách. Mnohdy je lépe nesečené louky či neobdělávaná pole zalesnit než trpně přihlížet nesečeným plochám jako zdroji mnoha alergenů a ploch, kde se šíří nežádoucí či též invazivní druhy.

Výhrady lze mít k paušálnímu zavrhování rekultivací výsypek. Zde bezesporu bylo rekultivacemi odvedeno mnoho dobré práce, pro životní prostředí kulturní krajiny, ať již jen z důvodů ochrany před erozí a splachy z těchto výsypek. Navíc přípravné dřeviny poskytují podporu pro rozvoj dalších rostlinných, ale i živočišných druhů. Úvaha

o samovolném vývoji musí zahrnovat také čas – položku pro přírodu lhostejnou, nikoli však pro kulturní krajinu a v ní žijícího člověka. Znovu je dobré při vyslovení slova ochrana mít na mysli i životní prostředí v okolí žijících obyvatel, do kterého takové lokality jistě patří.

Navíc tento problém mnohdy leží mimo pravomoci lesního hospodářství a je předmětem jiných resortů. Vlastníci pozemků budou mít v řadě případů zájem o zalesnění půd, ale vlastní lesní hospodářství tento trend ovlivňuje minimálně a jiné zájmy jsou silnější. Nicméně by bylo vhodné na úrovni MZe a MŽP zajistit, aby např. jednotlivé dotační tituly poskytované ministerstvy byly sladěny tak, aby zájmy vlastníků pozemků nebyly směřovány např. k likvidaci remízků či mokřadů.

Závěrem

Výše uvedené poznámky byly vyprovokovány Prohlášením ČBS a neměly by být základem konfrontace, ale diskuse. Představitelé lesnické a ekologické vědy si jsou těchto problémů vědomi a lze tvrdit, že rovněž v lesnické praxi je velmi dobré „ekologické“ povědomí. Je však třeba mít na paměti:

- lesnická praxe má jasné zadání, které plní v souladu s legislativou,
- je zde společenské zadání, které společnost mění nekonceptně a požadavky se mění častěji, než je „reakční doba“ lesa,
- lesnická praxe, neřkuli „lesnická a ekologická“ věda je schopna poskytnout řadu poznatků, kterou „nelesnická“ teprve hledá,
- existuje velká banka znalostí a dovedností, které je třeba vybrat a preferovat,
- je nezbytné, aby ti, kdo rozhodují na politické úrovni, rozhodovali odpovědně na základě dlouhodobých vědomostí a současných poznatků.

Společenské zadání je třeba formulovat komplexně a racionálně. Pak jsou veškeré konflikty mezi lesníky a ostatními zájmovými skupinami majícími jiný názor na využívání krajiny zbytečné.

Republikový výbor ČLS, leden 2009

- ¹⁾ Např. otázky biodiverzity se podle závěrů a pracovního plánu CBD COP-6 týkají všech typů lesů!
- ²⁾ Při této příležitosti je dobré poukázat např. na nereálnost požadavku Státní politiky životního prostředí na zalesňování listnatými dřevinami a současně i na její rozpor s naplňováním Zásad státní lesnické politiky v tomto bodě, které je již na hraně možného – jak technicky tak ekonomicky.
- ³⁾ Toto je např. představiteli amerických ekologických škol vnímáno jako „skupinový výběr“.
- ⁴⁾ Přitom se nelze nezamyslet nad tím, kde mnohdy úzce zaměření odborníci či ti, kteří snad v dobré víře, ale bez znalostí a odpovědnosti, berou jistotu o správnosti svého konání a odvahu kritizovat a znehodnocovat práci lesníků.
- ⁵⁾ Pasáž z Nařízení Ministerstva orby z 3. července 1873 č. 6953 – k pustošení lesů: „Pustošení lesů povstává ostatně málo kdy náhle neb toliko jedním činem pěstování lesa se přičítám, nýbrž děje se poznenáhlu tím, že se v lesích dříví opět a opět přílišně vysekává, půda odkrývá, že ve veliké míře a nepřiměřeně stlaní se hrabe, tráva seká, dobytek pase, smůla sbírá atd.; budiž tedy na majitele lesů i v tomto směru dohlíženo, by nenakládali se svými lesy a jich nepoužívali takovým způsobem, který se přičítá zásadám řádného hospodářství lesního a předpisům lesního zákona.“

Institut marketingových služeb při České marketingové společnosti

- Po roce činnosti nyní nově nabízí firmám a podnikatelům konzultační služby zaměřené speciálně na marketing a marketingovou komunikaci v době globální krize.
- Tým Institutu tvoří špičkoví specialisté, praktici a certifikovaní odborníci v oblasti marketingu na českém trhu.
- Pokud hledáte novou marketingovou strategii, chcete snížit dosavadní náklady nebo si ověřit nové postupy, pak jsou tyto služby určeny právě vám.
- Služby IMS, které byly původně určeny hlavně členům ČMS, nyní může za výhodných podmínek využívat také odborná veřejnost.

Více na www.cms-cma.cz.

Česká marketingová společnost

Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1, tel/fax 221 082 395
info@cms-cma.cz www.cms-cma.cz

NOVINKY Z DOMŮ TECHNIKY

Konference „Červený kohout“ s mezinárodní účastí – Dům techniky České Budějovice

Dům techniky České Budějovice ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem Českých Budějovic a pod záštitou náměstka generálního ředitele HZS České republiky pořádal ve dnech 31. 3. – 1. 4. 2009 již 12. ročník konference požární ochrany „Červený kohout“. Letošní rok se setkání poprvé uskutečnilo v prostorách Park hotelu Hluboká nad Vltavou.

Program konference je určen pro širokou odbornou veřejnost, působící na úseku požární ochrany a patří s podzimní Ostravskou konferencí k nejprestižnější akci s požárním zaměřením v České republice.

Na jednání bylo přítomno 160 domácích i zahraničních účastníků.

Součástí odborného programu (15 přednášek) byly i příspěvky přednášejících ze Slovenské republiky.

Účastníkům konference byly předány propagační materiály zúčastněných firem a sborník přednášek, zpracovaný v elektronické podobě.

Během konference byly zorganizovány výstavy a prezentace firem.

Jednání účastníků podpořil svojí účastí hejtman Jihočeského kraje Mgr. Jiří Zimola a během společenského večera senátor a starosta Hluboké nad Vltavou Ing. Tomáš Jirsa.

Průběh a odborná úroveň konference byla hodnocena jak domácími i zahraničními účastníky velmi kladně.

V současné době byly zahájeny přípravné práce na 13. ročník konference Červený kohout 2010, který se bude konat ve dnech

30. 3. – 31. 3. 2010 opět v překrásném prostředí Hluboké nad Vltavou.

Za kolektiv pracovníků Domu techniky Č. Budějovice

Ing. Anna Skálová a Petr Gerhardt

DTO CZ, s.r.o. (dříve Dům techniky Ostrava)

Studium MCI oceněno v soutěži INOVACE ROKU 2008

Uvedený příspěvek volně navazuje na článek uveřejněný v minulém Zpravodaji ČSVTS (listopad 2008), kde jsme veřejnost informovali o klíčových důvodech přípravy nové formy vzdělávání – manažerském studiu MCI (Manažer kreativity a inovací). Za tento projekt jsme převzali dne 4. prosince 2008 v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR jednu z prestižních cen INOVACE ROKU 2008.

Podívejme se ve stručnosti, jak vypadal dosavadní průběh studia, vedoucí k tomuto významnému ocenění.

Dvousemestrální studium Manažer kreativity a inovací bylo oficiálně zahájeno 10. října 2008 za přítomnosti zástupců akademických partnerů studia: prof. Ing. Radima Farany, CSc. – VŠB TU Ostrava, JUDr. Ing. Roberta Szurmana – Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, doc. Ing. Pavla Švejdy, CSc., FEng. a prof. Ing. Růženy Petříkové, CSc. za organizátora DTO CZ, s.r.o.

Bezprostředně po slavnostním zahájení se v úvodním modulu účastníci seznámili s teorií tvorivosti, jejím pojetím z manažerského i psychologického hlediska, s funkcí mozku, bariérami tvorivosti a již měli možnost vyzkoušet si jednoduché relaxační techniky. Všichni absolvovali vstupní test, který bude na konci studia zopakován, aby bylo možné vyhodnotit posun v oblasti individuální kreativity. V druhé části modulu byl věnován prostor nácviku základních analýz definice problému (SWOT analýza, analýzy silových polí, 99 otázek) a také využívání analogií a asociací pro hledání řešení problému.

Následující modul byl zaměřen především na osobní a týmovou kreativitu, na její trénink prostřednictvím nejrůznějších typů individuálních a týmových úkolů. Účastníci začali pracovat na odbourávání bariér, byli seznámeni s principy organizační struktury podporující tvorivé a inovační prostředí. Rozvoj individuální a týmové kreativity byl mj. trénován prostřednictvím uměleckých disciplín – malba a práce se slovem před kamerou, ze kterých nabízíme několik dokumentačních fotografií.

Třetí modul se orientoval zejména na oblast inovačního inženýrství. Účastníkům byly objasněny pojmy jako inovační potenciál jedince a firmy, inovační marketing, audit inovačního prostředí firmy apod. V rámci tohoto modulu bylo velice příznivě přijato vystoupení VIP hosta Ing. Jiřího Majera, předsedy představenstva ze Dřevozpracujícího družstva Lukavec, který velice poutavě vyprávěl o inovacích v jeho podniku. Prezentace byla doprovázena zajímavou diskuzí o některých aspektech krizového řízení (téma v této době velice aktuální). Účastníci měli také prostor pro nácvik dalších metod relaxa-

ce - Autogenní trénink (J.H. Schultze), Zakotvení - 5P, Jacobsonova progresivní relaxace. Závěr modulu patřil opět náviku týmové práce (viz následující fotografie).

Další modul byl ve znamení metody TRIZ/ARIZ, která vede k technickému řešení problému prostřednictvím světových databází patentů. Z dalších metod vedoucích ke tvořivému řešení problému byla tré-

nována synektika, která je složitější kombinací analogií a asociací použitých se zacílením na řešený problém. Za přítomnosti lektorů z druhého modulu byly dovedeny do konečné fáze výtvarné projekty a reportáže. Výslednými díly byli překvapeni nejen lektori ale zejména sami účastníci.

Závěrem lze konstatovat, že v rámci prvního semestru si posluchači postupně osvojili:

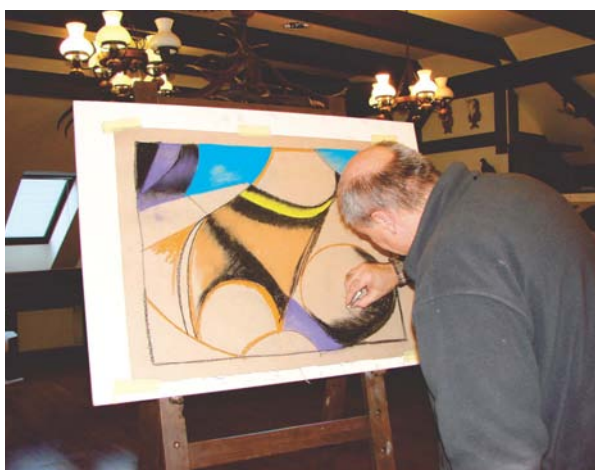
- některé metody analýzy problému a jeho řešení na úrovni zažitých stereotypů,
- využívat jejich kreativitu v co možná největší míře a upevnit ji v trvale pohotovostní rovině,
- způsoby koncentrace a relaxace tak, aby byli schopni soustředění na řešení problému v každé situaci,
- způsoby myšlení, které pomohou odbourávat jejich zažité stereotypy,
- povzbuzovat a motivovat své okolí k tvorbě nových nápadů,
- vytvářet inovativní prostředí pro své spolupracovníky.

Již zhruba v polovině studia tak lze konstatovat (a dokladovat prostřednictvím anket spokojenosti účastníků), že náročný program studia je průběžně naplňován a s každým dalším modulem jsou žádoucí návyky upevňovány prostřednictvím nových metod výuky a tréninku. Lze tedy očekávat, že všechny nastavené cíle studia budou naplněny beze zbytku, a všichni účastníci nejenže bez jakýchkoliv problémů absolvují i současně probíhající druhý semestr studia, ale projdou úspěšně náročnou certifikační procedurou v závěru studia.

Současně si dovoluujeme využít této příležitosti a pozvat zájemce k účasti v připravovaném 2. ročníku studia MCI, které bude zahájeno v říjnu 2009 (detailnější informace najdete na www.dtocz.cz).

Prof. Ing. Růžena Petříková, CSc.
odborný garant studia

Ing. Zdenka Hofbruckerová
tajemník studia

Zamyšlení nad novou knihou „Společenská odpovědnost organizací“

Dne 25. listopadu 2008 byla v JE Temelín, při příležitosti konání 4. celostátní konference Svazu průmyslu a dopravy ČR, slavnostně pokřtěna nová kniha vydavatelství DTO CZ s názvem Společenská odpovědnost organizací.

Tato kniha, napsaná společně čtyřmi renomovanými autory z DTO CZ, je velice významným příspěvkem k problematice, která v současné době značně trápí širokou odbornou i laickou veřejnost. Bezohledná honba za vlastním ziskem, za bohatstvím, je v zejména v postsocialistických zemích velice aktuální. Dovolil bych si v této souvislosti připomenout výrok podnikatele Tomáše Bati, který nám všem může být v tomto směru příkladem a vzorem: „Čím vyšší morálka obchodníků a výrobců, tím bohatší lid celé země. Nemůže být bohatství tam, kde lidé jsou zaměstnání vzájemným podváděním; nemají času na vybudování hodnot, na vytvoření bohatství“ (T. Baťa: Úvahy a projevy).

Předložená publikace zasvěceně řeší v současnosti velmi aktuální problematiku a poskytuje užitečné návody k jejímu praktickému vyu-

žití. Je to velmi potřebná kniha, vždyť zejména podnikání, podnikatel „má sloužit životu“ a rozvíjet jeho kvality.

Vždyť každý pokus změnit současné veřejné mínění ve prospěch pozitivní etiky podnikání je nutno vysoce ocenit. Nedělám si iluze, že jedna kniha změní postoje většiny lidí. Ale je to významný příspěvek k tomu, abychom se zamysleli, a doufám, že mnozí budou v duchu pravidel tzv. odpovědného chování organizací a jednotlivců ve všech aspektech – ekonomických, ekologických a sociálních, popsanych detailně v knize, i jednat.

Velká odpovědnost leží na učitelích všech stupňů škol. A pochopitelně také, možná především, škol vysokých. Proto by měli tuto knihu využívat při výchově manažerů. **Snad by bylo lépe nezdůrazňovat při výuce jen to, jak dosáhnout vysokých zisků, ale učit, jak dosahovat takových zisků, abychom nově vytvořenými hodnotami mohli obohacovat život co největšího počtu lidí.** Vytvářet zisk je samozřejmě nezbytné. Jenomže zisk není jediným cílem. Je prostředkem k růstu celkového blahobytu společnosti, zlepšování kvality života co největšího počtu lidí. Je to v zájmu společnosti i jednotlivce. Je ověřenou skutečností, že trvalé prosperity podniku je možno dosahovat jenom tehdy, když lidé v podniku pracují nejen proto, že musí, ale především proto, že to dává náplň jejich životu, že se cítí spolu-tvůrci, spolupodnikateli.

Ještě jednou vyslovuji své přesvědčení, že tato kniha může významně napomoci k šíření povědomí odpovědnosti za stav podnikání a potažmo celé společnosti. Je to široce koncipovaná kniha s fundovaným pohledem na společenskou odpovědnost organizací, lépe řečeno, lidí pracujících v těchto organizacích. Z knihy je tedy možno čerpat velmi potřebné poučení pro současnou praxi, proto ji lze doporučit širokému okruhu čtenářů.

Výtah z recenzního posudku prof. Františka Trnky, Univerzita Tomáše Bati Zlín, 2008

Připravujeme novou publikaci

Dovolujeme si informovat naši odbornou veřejnost, tzn. studenty a pedagogy SŠ, VŠ a univerzit, vedoucí pracovníky a manažery našich podniků, stejně jako všechny členy našich odborných společností, že v rámci úvodního plenárního jednání 3. ročníku připravované mezinárodní konference „Proměny Evropy 2010“ (18. března 2010

v Praze, více informací na přebalu tohoto Zpravodaje, příp. na www.neweurope.cz) bude oficiálně představena nová publikace „**Moderní management znalostí - principy, procesy, příklady dobré praxe**“, autorského týmu DTO CZ, s.r.o. a skupiny ČEZ (vydavatel Professional Publishing Praha).

Dům techniky ČSVTS Kladno s.r.o.

Dům techniky ČSVTS Kladno s.r.o. chce představit novou aktivitu. Od dubna letošního roku zahájil činnost jako agentura práce, ke které má udělené od MPSV ČR oprávnění.

Od dubna spolupracuje s Úřadem práce v Kladně v oblasti vyhrazení společensky účelných pracovních míst. Zabezpečuje odborné praxe osob do 30 let věku v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích. Konkrétně to znamená, že Dům techniky zaměstnává občany do 30 let, kteří nemají potřebnou praxi po ukončení studia pro výkon práce ve své odbornosti. Pro tyto občany zpracovává program odborné praxe a dočasně je přidělí k výkonu práce jinému zaměstnavateli – organizační složce státu nebo příspěvkové organizaci, kde potřebnou praxi získají. Délka odborné praxe může činit až 6 měsíců,

v případě osob se zdravotním postižením až 12 měsíců. Cílem této činnosti je zvýšení uplatnitelnosti absolventů škol na trhu práce.

Tuto činnost bude Dům techniky ČS VTS Kladno s.r.o. rozšiřovat do dalších regionů ČR.

Dům techniky využil nabídky ČS VTS k prezentaci svých služeb na 8. Mezinárodním veletrhu strojírenských technologií FOR INDUSTRY, který se konal 15. - 17. dubna 2009 v Pražském veletržním areálu Letňany – viz foto.

Bc. Zdeněk Procházka
ředitel DT ČS VTS Kladno s.r.o.

Dům techniky Pardubice spol. s r.o.

1. ročník konference „Povinnosti stavebního dozoru při realizaci staveb dopravní infrastruktury“

V březnu tohoto roku se v Domě techniky v Pardubicích uskutečnil seminář **Povinnosti stavebního dozoru při realizaci staveb dopravní infrastruktury**. Konference byla zorganizována DT Pce ve spolupráci se společností Mott MacDonald s.r.o., která mimo jiné byla jmenována poskytovatelem inženýrských služeb pro přípravu rekonstrukčních prací a manažerem veškeré související činnosti při rekonstrukci Karlova mostu v Praze.

Cílem konference bylo předat účastníkům z řad investorů i zhotovitelů staveb dopravní infrastruktury informace týkající se problematiky kompetencí a povinností stavebního dozoru. Jedná se o aktuální téma, především v souvislosti s očekávanou zvýšenou intenzitou výstavby tohoto druhu staveb v důsledku čerpání finančních zdrojů EU.

Účastníci semináře, kterých bylo celkem 140, se postupně seznámili s novinkami z témat jako například technické a kvalitativní podmínky výstavby ocelových a železobetonových konstrukcí, protikorozi ochrany, přejímky hutních materiálů, zemních prací a realizace po-

vrchu vozovek. Zvýšený zájem vyvolala přednáška týkající se vymezení kompetencí a právní odpovědnosti stavebního dozoru. Přednášejícími byli odborníci z projektové a poradenské společnosti Mott MacDonald s.r.o., Ředitelství silnic a dálnic ČR, SŽDC, VUT Brno a dalších projektových a výzkumných institucí.

Vzhledem k zájmu, který organizátoři zaznamenali a k pozitivním ohlasům účastníkům organizátoři plánují realizaci série obdobně zaměřených odborných akcí, jejichž cílem bude zvyšovat odborné znalosti realizátorů i investorů staveb dopravní infrastruktury a jejich prostřednictvím působit na zvyšování kvality výstavby dopravní infrastruktury v ČR.

Festival „Jeden svět 2009“ v Pardubicích

Během 10-ti let své existence se festival Jeden svět, organizovaný společností Člověk v tísni, vyvinul v největší filmový festival dokumentárních filmů o lidských právech v Evropě a stal se jednou z nejvýznamnějších kulturních akcí v rámci celé České republiky. V letošním roce je Jeden svět oficiální doprovodnou akcí předsednictví České republiky v Radě EU.

Novinkou v aktivitách Domu techniky Pardubice v tomto roce byla spolupráce s organizátory výše zmíněného festivalu, který se konal v Pardubicích ve dnech 30. 3. - 4. 4. 2009. Konkrétně se jednalo o organizační a lektorské zajištění 4 odborných debat po vybraných filmech prezentovaných v rámci festivalu.

K účasti v besedách byli přizváni odborníci z řad výzkumných pracovníků Ústavu mezinárodních vztahů, Centra pro otázky životního prostředí UK, Barmského centra Praha či Evangelické teologické fakulty. Předmětem debat byla velice pestrá škála témat vyplývajících ze současného mezinárodního dění. Jednalo se například o problematiku renesance jaderné energie, totalitního režimu v Barmě, dlouhodobých dopadů přírodních katastrof na lidskou psychiku či jaderného programu Íránu.

Každá z debat byla hojně navštívena a k jednotlivým tématům se vždy rozvinula velice zajímavá diskuse mezi diváky a pozvanými hosty. Pro účastníky festivalu se jednalo o ojedinělou možnost konfrontovat své dojmy a názory vytvořené na základě shlédnutí filmové projekce s postoji odborníků na dané téma.

Vzhledem k úspěchu celé akce bude spolupráce Domu techniky Pardubice na organizaci FF Jeden svět v Pardubicích pokračovat i v dalších letech.

Ing. Lenka Černá
ředitelka Domu techniky Pardubice spol. s r.o.

Ing. Mgr. Aleš Kalina
vedoucí Oddělení odborné činnosti

Dům techniky Plzeň spol. s r.o.

Cílem aktivit DTP je zvyšování konkurenceschopnosti našich klientů cestou efektivního rozvoje osobnosti. Svoji činnost zaměřujeme na pořádání vzdělávacích akcí k aktuální ekonomické a legislativní problematice, odborných akcí a seminářů na podporu programů zvyšování technické úrovně české ekonomiky. V podnikatelské sféře DTP spolupracuje se všemi řídicími úrovněmi tzn. s mistry, se středním i vrcholovým managementem. Značnou pozornost věnujeme také pracovníkům obchodních oddělení. Pro nižší a střední úrovně managementu připravujeme interní semináře a tréninky. Významným přínosem této formy je možnost navazovat nové kontakty a vzájemně si vyměňovat zkušenosti. Z požadavků zákazníka dovedeme sestavit konkrétní vzdělávací projekt.

Odborné aktivity zaměřujeme zejména na:

Školení, semináře, odborné a kvalifikační kurzy

DT Plzeň zahájil rok 2009 v souladu s plánem vzdělávacích akcí. V I. čtvrtletí 2009 proběhly vzdělávací akce jako např.: Manažer jakosti, Manažer BOZP, Manažer EMS, řidiči motorových vozíků, požární ochrana, školení elektrotechniků, provádění zkoušek z odborné způsobilosti k zajišťování úkolů v prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb. a nařízení vlády č. 592/2006 Sb., ale i semináře na téma např.: Přehled povinností v oblasti ochrany ovzduší, Nakládání s odpady a obaly v praxi, Právní vztahy k nemovitostem.

Ve spolupráci s Úřady práce zajišťujeme rekvalifikační kurzy v oblasti: řidičů motorových vozíků a logistiky s akreditací Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR.

Kooperace do projektů

DT zajišťoval kooperace do projektů vyhlášených Úřadem práce Plzeň-město: „Najdi si práci v Plzeňském regionu“ a „Návrat do práce“. Do těchto projektů zajišťoval DT Plzeň tyto rekvalifikační kurzy: Základy podnikání-podnikatelské minimum, firemní logistik, základní obsluha výpočetní techniky, řidič motorového vozíku.

Zakázkové akce ve firmách

U zákazníka se realizovaly převážně kurzy z oblasti jakosti, životního prostředí, bezpečnosti práce, výpočetní techniky, interních auditorů jakosti a technického kreslení. Tyto aktivity byly určeny pro techniky, specialisty, řídicí pracovníky, technologů a projektanty v různých oblastech a úrovních řízení podnikatelského sektoru, ale také pro pracovníky řemeslných a obslužných profesí.

Dům techniky získal tyto nové akreditace MŠMT:

- Manažer BOZP – osoba odborně způsobilá v prevenci rizik
- Manažer integrovaného systému řízení
- Osoba odborně způsobilá v požární ochraně
- Manažer jakosti
- Řidič motorového vozíku
- Základy podnikání
- Personální manažer

MPSV:

- Provádění zkoušek z odborné způsobilosti k zajišťování úkolů v prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb. a nařízení vlády č. 592/2006 Sb.

Systém řízení jakosti podle řady norem ČSN EN ISO 9001:2001

Certifikát systému managementu jakosti podle ČSN EN ISO 9001:2001 Dům techniky Plzeň spol. s r.o. získal 28.6. 2005. Certifikačním orgánem byla Integrovaná Technická Inspekce spol. s r.o. ITIV TUV Austria Group, Praha. V DTP proběhla recertifikace a certifikát jakosti byl pro další 3 roky obhájěn.

Ing. Jiří Vavříčka

ředitel Domu techniky Plzeň spol. s r.o.

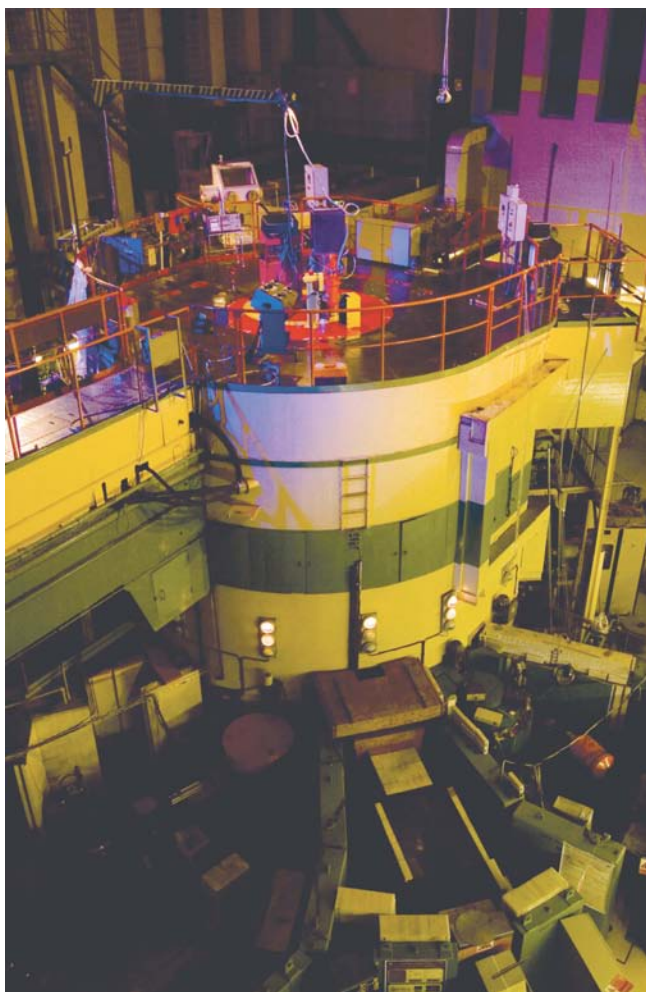
PŘEDSTAVUJEME

Ústav jaderného výzkumu Řež a.s.

Historie a vývoj

Jaderná éra začala v naší zemi v roce 1955, kdy byla uzavřena smlouva mezi bývalým Československem a bývalým Sovětským svazem o spolupráci při mírovém využívání jaderné energie. Ve stejném roce byl vládním usnesením založen Ústav jaderné fyziky, který v dalších letech změnil název na Ústav jaderného výzkumu a stal se součástí Československé akademie věd. Součástí zmíněné smlouvy bylo výstavba a spuštění výzkumného jaderného reaktoru s označením VVR-S o výkonu 2 MWt. Reaktor, první svého druhu u nás, byl od rozhodnutí spuštěn již za dva roky v září 1957! V současné době by toto nebylo možné v důsledku složitých a zdlouhavých schvalovacích řízení z hlediska výstavby, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a dalších hledisek.

Lokalita Řež byla pro ústav vybrána s ohledem na blízkost Prahy (dostupnost odborníků), umístění na řece Vltava (chlazení reaktoru) po proudu toku (bezpečnostní hlediska).

Po svém založení se ústav rychle rozvíjel jak v oblasti základního výzkumu (jaderná a experimentální fyzika, reaktorová fyzika, aktivní analýza), tak v oblasti aplikovaného výzkumu (termohydraulika, proudění, materiály) a spolupráce s průmyslem. Výzkumní pracovníci se na začátku zabývali několika typy jaderných reaktorů a již na počátku 60-tých let začali spolupracovat na projektu a přípravě spuštění 1. československé jaderné elektrárny A-1 (těžkovodním plynem chlazený reaktor na přírodní uran), která byla spuštěna v roce 1972 v Jaslovských Bohunicích. V roce 1972 došlo k rozdělení ústavu na dvě části: Ústav jaderné fyziky ČSAV zaměřený na základní výzkum v jaderné oblasti a Ústav jaderného výzkumu, který byl zaměřený na podporu jaderné energetiky a podřízen Československé komisi pro atomovou energii (ČSKAE). V rámci tohoto začlenění plnil ústav úkoly spojené s naším jaderným programem. V 70-tých letech byl na základě iniciativy bývalého SSSR výzkum orientován na rychlé reaktory. Od poloviny 80-tých let byl výzkum plně zaměřen v rámci velkého státního úkolu RVT na bezpečnost jaderných elektráren typu VVER-440, které byly vybudovány a uvedeny do provozu v Jaslovských Bohunicích a Dukovanech. Jednalo se zejména o fyzikální a teplotní výpočty do bezpečnostních zpráv těchto bloků, o hodnocení stavu zařízení elektrárny, zejména tlakové nádoby reaktoru a zařízení primárního okruhu, které vyráběly četné průmyslové podniky (ŠKODA Plzeň, Vítkovice, Sigma a další). Výzkum byl dále zaměřen na přepracování ozářeného jaderného paliva a zpracování radioaktivních odpadů metodami cementace a bitumenace. V roce

1972 byl uveden v ústavu do provozu druhý jaderný reaktor nulového výkonu označený TR-0 pro experimentální ověřování fyzikálních charakteristik těžkovodní aktivní zóny. Později byl tento reaktor přebudován pro potřeby programu s reaktory VVER (vodou chlazené a moderované) a má označení LR-0. V rámci řady rekonstrukcí byl na výzkumném reaktoru VVR-S zvyšován výkon (až na 8 MWt) a jeho bezpečnost. Mezi významné experimentální infrastruktury ústavu patří systém horkých a polohorkých komor pro práci s ozářenými a radioaktivními materiály, které slouží pro studium mechanických vlastností ozářených konstrukčních materiálů jaderných elektráren a řada laboratorů pro práci s radioaktivními materiály a ionizujícím zářením.

K poslední významné organizační změně v ústavu došlo na přelomu roku 1992 -3, kdy byl ústav, stejně jako řada velkých výzkumných ústavů, privatizován do akciové společnosti. Byla zvolena taková forma privatizace, že majiteli akcií ústavu jsou klíčové organizace působící v jaderné energetice v České republice a na Slovensku a to elektrárenské společnosti ČEZ a.s., SE a.s. a výrobce jaderných zařízení JE ŠKODA JS.

Současnost a perspektivy

Počáteční období pro akciovou společnost ÚJV Řež a.s. nebylo jednoduché, protože financování výzkumu státem prostřednictvím státních úkolů RVT přestalo fungovat. Ústav musel některé aktivity, o které nebyl mezi zákazníky zájem nebo byly finančně ztrátové, utlumit nebo zrušit. Bývalý výzkumný ústav přešel plně na organizaci typické akciové společnosti a na tržní styl práce a začal nabízet své služby a expertizu zájemcům z oblasti jaderné energetiky, ale i jiných průmyslových odvětví jako je chemický průmysl, armáda nebo doprava. V prvních letech poklesl počet pracovníků téměř na polovinu, ale již v roce 1995 dochází k obratu a finanční situace ústavu se začala rychle zlepšovat a začal růst i počet pracovníků ústavu. V zájmu rozšíření svých služeb ústav postupně koupil akcie několika výzkumných institucí a vytvořil tak skupinu dceřiných společností jako např. Ústav aplikované mechaniky Brno, závod na opravy parogenerátorů ve Vítkovicích a další. Nejvýznamnější akvizicí byl v roce 2002 nákup Energoprojektu Praha největší projekční organizace v republice s velkými zkušenostmi v oblasti klasické a jaderné energetiky. Odolnost ústavu plně prokázala katastrofální povodeň v srpnu 2002, která ústav umístěný na břehu Vltavy, těžce zasáhla.

Od svého přerodu na akciovou společnost se ústav začal plně zapojovat do mezinárodní spolupráce v oblasti vědy a výzkumu v jaderné energetice. Kromě tradiční a dlouhodobé spolupráce s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii se začala rychle rozvíjet po vstupu do OECD spolupráce s její jadernou agenturou NEA. Zde mají experti ústavu možnost spolupracovat s odborníky a ústavy ze špičkových zemí celého světa (USA, Francie, Japonsko, Německo a dalších). Po vstupu do Evropské unie se ústav zapojil do řady projektů tzv. rámcových programů vědy a výzkumu EU. Zapojení České republiky obecně a ústavu v jaderné oblasti speciálně bylo daleko největší ze všech nově přístupných zemí do EU a srovnatelné s tradičními menšími zeměmi EU, které mají jaderný program obdobné velikosti jako Finsko, Belgie apod. Kromě této mezinárodní spolupráce má ústav řadu bilaterálních dohod s významnými partnery jako jsou IRSN a CEA Francie, GRS - Německo a v rámci mezivládní dohody s organizací Ruska (ROSATOM, Institut pro atomovou energii Kurčatova).

Hlavním úkolem ústavu je podpora provozu a bezpečnosti stávajících jaderných elektráren u nás (Dukovany, Temelín) a v dalších zemích provozujících reaktory VVER (Arménie, Bulharsko, Slovensko, Ukra-

jina). Další významnou oblastí je spolupráce na vývoji nových typů reaktorů tzv. 4. generace, (za tím účelem plánuje ústav vybudovat řadu nových experimentálních zařízení). Dále ústav slouží jako odborné zázemí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost - dozorného orgánu v oblasti jaderné energetiky a pro využití ionizujícího záření - a využití ionizujícího záření v lékařství (diagnostika a terapie) a průmyslu.

V současné době má Ústav jaderného výzkumu Řež a.s. kolem 1000 pracovníků a generační problém řeší náboem mladých pracovníků z vysokých škol jaderného a technického zaměření. Za tím účelem ústav úzce spolupracuje s vysokými školami.

Tato aktivita je velmi potřebná s ohledem na očekávanou renesanci jaderné energetiky, která se očekává u nás stejně jako v mnoha zemích. Pro mladé pracovníky je atraktivní, že mohou pracovat na výzkumných úkolech zaměřených na nové jaderné reaktory a technologie 4. generace tj. na zařízení s vyšší bezpečností a spolehlivostí provozu a s vyšším využitím jaderného paliva, které jsou pro dlouhodobou perspektivu jaderné energetiky nezbytné.

Páteří ústavu jsou odborné divize:

- divize jaderné bezpečnosti a energetiky (provozuje kritický soubor LR-0)

- divize integrity a technického inženýringu (provozuje horké a polohorké komory)
- divize Energoprojektu
- divize reaktorových služeb (provozuje výzkumný reaktor s novým označením LVR-15)
- divize radiofarmak (provozuje speciální cyklotron)

Náplň činnosti divizí pokrývá širokou škálu odborných technických disciplín, jak teoretického, tak experimentálního charakteru. Divize radiofarmak je zaměřena na využití radioaktivních látek pro diagnostiku a terapii různých chorob (kardiovaskulárních, onkologických). Ústav vyrábí radiofarmaka zejména v cyklotronu, které dodává nemocnicím v Praze a v Brně pro PET diagnostiku. Jedná se o velmi citlivou a účinnou metodu, která byla u nás zavedena po roce 2000 jako v první zemi střední a východní Evropy.

V současné době patří Ústav jaderného výzkumu Řež a.s. mezi přední výzkumné ústavy v Evropě a díky svým výsledkům a aktivitám má velmi dobré renomé mezi odborníky celého světa.

Ing. Zdeněk Kríž

vedoucí vědeckého sekretariátu ÚJV Řež a.s.

KALEIDOSKOP INFORMACÍ A ZAJÍMAVOSTÍ

HANNOVER MESSE 2009

ČSVTS se ve spolupráci s AIP ČR zúčastnil veletrhu Hannover Messe 2009 v termínu 24.4. - 24.4.2009. Hannover Messe patří k vedoucím celosvětovým veletrhům v oblasti průmyslových technologií, nových materiálů a výrobků. Součástí Hannover Messe bylo 13 odborných

veletrhů. Tento rok se ho zúčastnilo 6150 vystavovatelů ze 61 zemí a navštívilo ho kolem 210 000 návštěvníků.

Naše prezentace byla součástí veletrhu Research and Technology (Výzkum a technologie). Pro ČSVTS účast na veletrhu znamenala možnost

propagace Svazu, členských organizací a domů techniky, rozšíření a prohloubení spolupráce se SRN, dalšími členy EU a ostatními státy a rozšířit spolupráci s AIP ČR a dalšími českými vystavovateli.

ČSVTS byl spoluorganizátorem expozice představující oblast výzkumu vývoje a inovací v České republice. Expozici garantovala a připravovala Asociace inovačního podnikání v ČR (www.aipcr.cz).

Český svaz vědeckotechnických společností představil svoji činnost, nový model vzdělávání MCI - Manažer kreativity a inovací, přípravný DTO CZ, s.r.o., Ostrava, výsledky výzkumu a inovací oboru geoinformatika České asociace pro geoinformace, o.s. a činnost Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů a na mezinárodní výstavě IFIA oceněné vynálezy. AIP ČR představila Systém inovačního podnikání v ČR (od r. 1993), Technologický profil ČR (od r. 1998), program meziná-

rodní vědeckotechnické spolupráce v rámci programu KONTAKT (od r. 1998) a úspěšné inovační produkty oceněné v rámci soutěže o Cenu Inovace roku (např. prototyp Plantografu V07 – měří rozložení tlaku na ploše chodidla, mikroturbína SETUR – původ v ČR, chráněna řadou patentů doma i v zahraničí, aj.).

V doprovodném programu „Inovační fórum České republiky“, které proběhlo dne 23.4.2009 v sále Paříž, Svaz představil vědecký tajemník ČSVTS doc. Ing. Adolf Rybka, CSc. Cílem fóra bylo informovat o významných výsledcích výzkumu, vývoje a inovací v České republice a představit vybrané inovativní produkty. Fórum umožnilo setkání partnerů a prohloubilo spolupráci mezi různými organizacemi a zeměmi. Živá diskuse podpořila důležitost podobných setkání a ponechání prostoru na výměnu názorů a zkušeností účastníků.

Zapojení ČSVTS do programu INGO

V roce 2008 byl ČSVTS řešitelem projektu výzkumu a vývoje s názvem „Členství ČSVTS v mezinárodních nevládních organizacích“ LA08006 v rámci programu INGO. Účelem tohoto projektu je udržet zapojení Svazu a jeho členských organizací do evropských struktur minimálně na stávající úrovni a zúčastnit se práce v nejvyšších orgánech a komisích, prezentovat úroveň českého výzkumu a vývoje a získávat informace o možnosti zapojení do celoevropských odborných projektů. Z dotace MŠMT byl uhrazen členský příspěvek ČSVTS za rok 2008 ve FEANI, ve WFEO a v dalších 32 odborných mezinárodních organizacích, jejichž členy jsou členské organizace ČSVTS. Tato členství přináší našim odborníkům nové poznatky o trendech v jejich oborech,

možnosti zapojovat se do činnosti mezinárodních profesních organizací a navazovat potřebné kontakty. Členství ČSVTS v mezinárodních nevládních organizacích v roce 2008 najdete na <http://www.csvts.cz/doc/ingo01.pdf>.

MŠMT také poskytlo ČSVTS dotaci na „činnost v řídicích orgánech FEANI a WFEO a koordinaci inženýrského výzkumu“ (LA08007) v letech 2008-2012. V roce 2008 řešení projektu odpovídalo zaměření dotace – zabezpečení účasti na činnosti v řídicích orgánech FEANI a WFEO a koordinace inženýrského výzkumu. V roce 2009 ČSVTS bude pokračovat v obou programech.

Celosvazový seminář ČSVTS

ČSVTS uspořádal dne 13. listopadu 2008 další z celosvazových seminářů na téma „Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice“ - k novele z.č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje

z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). Po úvodním slovu předsedy ČSVTS doc. Ing. Daniela Hanuse, CSc., EUR ING prezentace přednesli ředitel

odboru výzkumu, vývoje a inovací a sekretář Rady pro výzkum a vývoj Úřadu vlády ČR RNDr. Marek Blažka a doc. Ing. Karel Šperlík, CSc., místopředseda ČSVTS a prezident Asociace inovačního podnikání ČR. Semináře se zúčastnili vrcholoví zástupci ústavů Akademie věd,

grantové agentury AV ČR, zástupci univerzit a výzkumných ústavů, Technologického centra AV ČR, MPSV, MŠMT, zástupci orgánů ČSTVS a jiní. Jejich prezentace najdete na webové stránce <http://www.csvts.cz/aktualne/?c=zaverks>.

FOR INDUSTRY 2009

ČSVTS byl odborným garantem na mezinárodních veletržích strojírských technologií FOR INDUSTRY, povrchových úprav a finálních technologií FOR SURFACE, nakládání s odpady, recyklace, průmyslové a komunální ekologie FOR WASTE a potravinářských, obalových a tiskařských technologií FOR 3P, které se uskutečnily 15. – 17. 4. 2009 v Pražském veletržním areálu Letňany. ČSVTS jmenoval doc. Ing. Adolfa Rybku, CSc. jako svého zástupce do čestného výboru veletrhu. Svaz využil veletrh na propagaci ČSVTS, svých členských or-

ganizací a domů techniky a také svojí prezentací upozornil na blížící se 20.výročí založení Svazu, které připadá na rok 2010. Na stánku jsme se těšili zájmu kolegů z pražských i mimopražských členských společností, „na kus řeči“ se zastavili i bývalí kolegové, kteří se zajímali o vývoj a směřování Svazu. Těšily nás i otázky návštěvníků veletrhů, kteří se zajímali o odborné akce a další aktivity členských organizací a domů techniky.

Kvalita ve vzdělávání

Zasedání Odborné sekce Rady kvality ČR v Linetu

V pořadí 3. zasedání Odborné sekce RK ČR Kvalita ve vzdělávání se uskutečnilo počátkem listopadu ve společnosti Linet.

Téměř tři desítky účastníků opakovaně potvrdily nejen zájem o vlastní problematiku kvality vzdělávání ve všech jejích podobách, ale rovněž o doprovodný program, kterým byla návštěva společnosti Linet Slaný, jedné z nejvíce se rozvíjejících společností v ČR.

I přes vysoké pracovní nasazení si našel prostor generální ředitel společnosti Ing. Zbyněk Frolík, aby úvodem stručně představil svoji společnost.

Společnost Linet byla založena na zelené louce už v roce 1990. V současnosti je největším domácím výrobcem zdravotnické techniky, a velmi úspěšně expanduje do řady zahraničních destinací. Je členem mezinárodní skupiny „Linet – wissner – bosserhoff“, která patří ve světovém měřítku k pěti nejvýznamnějším výrobcům nemocničních a pečovatelských lůžek.

Motto „Jsme světovým lídrem vysoce kvalitních a inovativních řešení pro kvalitnější život“ se neslo napříč vystoupením jak generálního ředitele, tak následně i ředitele Akademie produktivity a inovací Ing. Petera Debnára, který je, mimo jiné, i členem naší Odborné sekce. Akademie produktivity a inovací (zkratka API) je centrem odbornosti a vzdělávání v oblasti průmyslového inženýrství. Posláním Akademie

je pomáhat svým současným i potenciálním klientům budovat trvalou schopnost kontinuálního zvyšování konkurenceschopnosti jejich výrobků a služeb. Když se s odstupem

zamyslíme nad důvody vzniku společnosti API, kterými jsou mj. vzrůstající poptávka po nových znalostech, vzrůstající poptávka po komplexních informacích a nových technikách, absence vzdělávání přinášející rychle měřitelné přínosy, ale především skutečnost, že absolventi VŠ nejsou připraveni na praxi, jedná se o tak závažné důvody, že řadu z nich najdeme dokonce jako součást reformních kroků navrhovaných v Bílé knize s cílem, zvýšit kvalitu poskytovaného vzdělávání, výzkumu a vývoje na vysokých školách, stejně jako problematiku, kterou přijala za své naše Odborná sekce.

Ale to už se přesouváme k vlastnímu jednání Odborné sekce, které proběhlo po zajímavé exkurzi ve výrobních halách a občerstvení v příjemných prostorách jídelny společnosti Linet.

Po úvodní informaci o výstupech z jednání Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu mládeže a tělovýchovu, které proběhlo 3. 11. v Poslanecké sněmovně a bylo věnováno vypořádání přím

omínek vzešlých z veřejné diskuze k Bílé knize terciárního vzdělávání, stejně jako v souladu s řadou premis v tomto dokumentu, byla identifikována konkrétní témata pro činnost Odborné sekce RK ČR v příštím období. Z navržených témat pak byly zvoleny tři základní oblasti, ke kterým se posléze přihlásili vybraní členové sekce. Poté už pracovaly týmy samostatně s cílem upřesnit koncepci, zvolit koordinátora a konečně připravit do příštího zasedání (březen 2009) prezentaci svých aktivit.

Zasedání Odborné sekce Rady kvality ČR v UTB Zlín

4. Zasedání OS Kvalita ve vzdělávání se uskutečnilo na pozvání prof. Ignáce Hozy, rektora UTB ve Zlíně. Zasedání OS zahájila prof. Petříková uvítáním přítomných členů OS a hostů společně s rektorem UTB prof. Ignácem Hozou. Poté následovala zajímavá prezentace členky naší OS doc. Drahomíry Pavelkové, děkanky FaME k rozvoji UTB. V následující diskuzi se rektor UTB vyjád-

řil ke kvalitě vysokých škol, k podceňování pedagogického působení učitelů, hlavně doktorandů. Rektor UTB dále vyzdvihl fakt, že na UTB mají všechny ústavy a fakulty kariérní plán všech pedagogů. Upozornil, že se snižuje kvalita středních škol, což se pak musí vyrovnávat v rámci bakalářského studia. Magisterské studium je nutné zpřísnit, možná by se měli zavést přijímací zkoušky.

Výše uvedené příspěvky evokovaly diskusi k následujícím tématům - Postavení středních škol a očekávaných změn (Ing. Švarcová). Kvalita souvisí nejenom s kvalitou dětí ale také s vývojem kvality pedagoga, zázemí rodiny apod. Pohled musí být mnohostranný. Reforma středního školství bude zřetelnější až po několika letech, vyhodnotí se s časovým posunem, může se dále měnit, a tak až se zpožděním se projeví na úrovni vysokých škol. Přechod bakalářského stupně na magisterský (prof. Petříková). Dovoluje obrovskou propustnost (např. absolvent AMU může v podstatě nastoupit na magisterské studium technického zaměření, což může být, z hlediska jeho vstupních znalostí, problematické).

Poté následovala další prezentace doc. Pavelkové na téma „Fakulta managementu a ekonomiky UTB ve Zlíně a její cesta ke kvalitě“. Fakulta pravidelně vyhodnocuje kvalitu výuky prostřednictvím posluchačů. Jako problém se jeví jejich účast na vyhodnocování, která nebývá tradičně vysoká, i když snahou fakulty je systém hodnocení trvale zlepšovat. Ke všem příspěvkům proběhla živá diskuze z řad přítomných účastníků.

V rámci Programu OS poté prof. Petříková informovala o průběhu a výsledcích 33. zasedání RK ČR. Rada kvality má v současnosti již 15 odborných sekcí, v jednání je stále ještě ustavení OS pro ochranu spotřebitele. Paní Maisnerová (MPO ČR) v diskuzi oznámila, že byla novelizována webová stránka Národní politiky kvality, www.npj.cz, která má dvě části, veřejnou a neveřejnou část, a to jak pro potřebu členů RK ČR, tak i předsedů odborných sekcí OS.

V rámci diskuze prof. Petříková pozvala zúčastněné na konferenci Kvalita 2009 (19.-20.5.2009, Ostrava), kde se nabízí prostor pro případnou další práci pracovních skupin OS. Ing. Vidoencová informovala přítomné o aktuálním rozdělení členů do pracovních skupin. Jelikož byli koordinátoři PS z důvodu svých neodkladných služebních povinností předem omluveni z jednání OS, shrnuli práci a závěry jednotlivých skupin určení zástupci:

1. PS (Kvalita vysokých škol) – prof. Petříková seznámila s návrhem iniciačního projektu „Tvorba jednotné metodiky pro hodnocení kvality vysokých škol v ČR“, který bude předložen RK ČR pro případné řešení v následujícím období.
2. PS (Podpora a rozvoj technického a přírodovědného vzdělávání) – Z. Maisnerová informovala o současném stavu navrhovaných aktivit, s následným doporučením OS, aby do září jednotlivé prezentované body rozpracovaly, vč. identifikace priorit.
3. PS (Další vzdělávání) – Ing. Vápeníček informoval o návrzích témat s tím, že priority zůstaly beze změn. Dále informoval o participaci PS na přípravě vybraných kvalifikací do Katalogu povolání (jde o manažera kvality, auditora kvality a technika kvality). S detaily bude OS seznámena na příštím zasedání.

Po polední přestávce následovala na pozvání děkanky FaME UTB Zlín zajímavá exkurze v budově Zlínského kraje (21. budova-mrakodrap). Jednalo se o prohlídku vlastní budovy, výtahu T. Bati, spojenou s vyhlídkou na Zlín, to vše doplněno zajímavým doprovodným komentářem o historii a současnosti s následnou velmi živou diskuzí účastníků exkurze.

prof. Ing. Růžena Petříková, CSc.

člen Rady kvality ČR a předseda OS Kvalita ve vzdělávání

REPUBLIKOVÝ VÝBOR SDRUŽENÍ VODOHOSPODÁŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY
OBLASTNÍ VÝBOR SVČR PRO PRAHU A STŘEDNÍ ČECHY
REDAKČNÍ RADA ZPRAVODAJE SVČR

v hlubokém zármutku oznamují všem čtenářům Zpravodaje SVČR členům i nečlenům Sdružení vodohospodářů České republiky, že
dne 11. prosince 2008 zemřel

**čestný člen Sdružení vodohospodářů České republiky,
předseda Republikového Sdružení vodohospodářů ČR
a člen Oblastního výboru SVČR pro Prahu a střední Čechy**

pan

Ing. Vok Malínský, CSc.

Pan Ing. Vok Malínský, CSc. se narodil dne 19. července 1927 v Praze. Své dětství prožil v rodinném domě v Praze 6 – Břevnově. Posléze se stal studentem Nerudova reálného gymnázia na Malé Straně, tato studia musel v důsledku událostí 2. světové války a německé okupace předčasně opustit. Začal se proto učit u svého otce klempířem, ale tato jeho životní etapa neměla dlouhého trvání. Následovalo pracovní nasazení a posléze v letech 1944–1945 odvezení do koncentračního tábora v Bystřici u Benešova. Studium gymnasia mohl proto dokončit maturitou až po skončení války v roce 1946. Ve studiu pokračoval na Vysoké škole inženýrského stavitelství v Praze, které ukončil v roce 1951 promocí a udělením akademického titulu inženýr.

Následovalo přijetí do zaměstnání ve Vojenském projektovém ústavu v Praze. Zde z pozice projektanta se vypracoval na vedoucího vodohospodářské skupiny. V roce 1967 byl povolán do další služby v armádě a na Ministerstvu národní obrany ustanoven do funkce resortního vodohospodáře. Při plnění náročných úkolů spojených s řešením široké vodohospodářské problematiky resortu, zejména při čištění odpadních vod a preventivní ochrany vod před znečištěním ropnými produkty soustavně pokračuje ve studiu aspirantury. V roce 1973 úspěšně obhájí kandidátskou práci a dosahuje titulu kandidáta věd.

Resortní vodohospodář MNO ČSSR neměl v období studené války lehkou situaci. Určujícím úkolem armády byla bojová pohotovost vojenského letectva a tankových a motostřeleckých útvarů. Velitele a náčelníky mnoho nezajímala skutečnost, že při zásobování letectva a doplňování nádrží leteckým petrolejem (kerosínem) kontaminuje tento produkt půdu a podzemní vodu. Způsobovala to skutečnost, že tuzemské hutní podniky vyráběly a dodávaly potrubí nízké kvality se zaválcovanými nečistotami. To byla příčina velmi rychlého narušování těsnosti podzemních potrubních rozvodů na letištích korozními procesy. Rozsah znečišťování životního prostředí na vojenských letištích ohrožoval v některých prostorech zásobování obyvatelstva a zemědělských podniků pitnou vodou. Ministr národní obrany byl za vzniklé ropné havárie kritizován svými vládními kolegy. Za této situace Ing. Vok Malínský, CSc. vypracoval a předložil ke složitému připomínkovému a schvalovacímu řízení návrh prvního resortního předpisu s názvem „Ochrana vody a půdy před nepříznivými účinky ropných látek“. Předpis byl schválen a vydán v roce 1973. Následně, až pedantské, vyžadování plnění jeho požadavků kontrolními orgány MNO se stává vedle bojové pohotovosti dalším hlavním úkolem velitelů a týlových pracovníků na všech stupních velení armády. Cíle však bylo dosaženo, v resortu se zlepšily prevence používání ropných látek a byly také zahájeny náročné a dlouhodobé asanační práce v kontaminovaných prostorech. K tomu navázala také spolupráce s výzkumnými ústavy geologie. Po třiceti pěti letech lze konstatovat, že zásluha Ing. Voka Malínského, CSc. na zlepšení stavu ochrany životního prostředí před znečišťováním ropnými látkami v resortu MNO nebyla v té době dostatečně doceněna.

Jako resortní vodohospodář spolupracoval Ing. Vok Malínský, CSc. se Státní vodohospodářskou inspekcí, s Výzkumným ústavem vodohospodářským v Praze i s Výzkumným ústavem vodního hospodářství v Bratislavě a při ochraně vod se angažoval také v ochraně dalších složek životního prostředí. Zabýval se širokou osvětovou činností, byl autorem řady odborných článků a učebních textů. V rámci Vodohospodářské společnosti bývalé Československé vědeckotechnické společnosti se podílel na zrodu Ústřední odborné skupiny průmyslových a zemědělských vodohospodářů. Stal se členem Odborné rady Ministerstva lesního a vodního hospodářství, Ministerstva školství a tělesné výchovy a pomáhal při výuce na katedře vodního hospodářství Energetického institutu Státní energetické vodohospodářské inspekce jako lektor i zkoušející. Podílel se na organizování známých celostátních a později i mezinárodních konferencí na ochrany vody a půdy před znečištěním ropnými látkami.

Jeho intenzivní pracovní aktivitu a nasazení přerušila v roce 1986 vážná srdeční příhoda. V roce 1987 odešel ve svých šedesáti letech z vojenské služby do důchodu. Svou vůlí, s pomocí rodiny a přátel se zotavil a rok 1988 ho zastihl opět v plné spolkové činnosti a navíc svůj zájem zaměřil i na další aktivity. Po listopadu 1989, když vznikl po reorganizaci Československého svazu vědeckotechnických společností Český svaz vědeckotechnických společností, se podílel na založení Sdružení vodohospodářů České republiky. V nově vzniklém Sdružení byl zvolen předsedou Republikového výboru a v této funkci působil do listopadu 2008. Pod hlavičkou Republikového výboru SVČR připravoval a řídil posledních pět let Konferenci o ochraně vody a půdy před nebezpečnými látkami i s mezinárodní účastí. Přispíval autorsky vytrvale do Zpravodaje SVČR, působil aktivně v Oblastním výboru SVČR pro Prahu a střední Čechy. Zde pokračoval v dlouholeté tradici oblíbených Vodohospodářských pondělků, jejichž počet dosáhl v roce 2008 neobyčejného počtu tři sta dvaceti pěti. Zájemci o Vodohospodářské pondělky a nebylo jich málo, navštívili vodní díla na Vltavě a Labi, pražské podzemí – kanalizaci a kolektory, zúčastnili se exkurzí na skládkách a spalovnách odpadů i v řadě podniků a institucí zabývajících se ochranou životního prostředí, vyslechli přednášky o ochraně před povodněmi a o dalších tématech. Zcela oprávněně se stal Ing. Vok Malínský, CSc. prvním čestným členem SVČR.

Pokud šlo o jeho další aktivity je vhodné se ještě zmínit o jeho práci v komisi pro životní prostředí obvodního úřadu Prahy 6. I po skončení této činnosti organizoval neustále pro zájemce této Městské části vycházky po Praze a jejím okolí a výlety za dalšími turistickými zajímavostmi středních Čech. Jako člen Klubu železničních cestovatelů i samostatně, projezdil železniční síť ČR křížem krážem. Cestoval na zájezdy a dovolenou i mimo hranice Čech. Zúčastňoval se také činnosti Českého svazu bojovníků za svobodu.

Srdce Ing. Voka Malínského, CSc. v jeho osmdesátém druhém roce života dotlouklo. S hlubokým zármutkem bude na jeho osobnost vzpomínat mnoho z nás, kteří ho poznali.

Čest jeho památce.

Blahopřání

Chtěli bychom popřát předsedovi ČSVTS **doc. Ing. Danielu Hanusovi, CSc., EURING** ke zvolení místopředsedou předsednictva prestižní skupiny leteckých univerzit EU PEGASUS Network a též ke jmenování členem Řídícího výboru pro návrh leteckého a kosmického institutu EU v rámci Evropského technologického institutu v Budapešti. Přejeme hodně úspěchů!

ŽIVOTNÍ JUBILEA

Doc. Ing. Daniel Hanus, CSc., 65 let

Srdečně gratulujeme Doc. Ing. Danielu Hanusovi, CSc., předsedovi ČSVTS a předsedovi Odborné společnosti letecké ČR k životnímu jubileu a přejeme mu hodně zdraví, tvůrčí energie, síly a entuziasmu, které svojí práci věnuje. Všechno nejlepší!

*Předsednictvo ČSVTS,
dozorčí rada ČSVTS a kolegové*

Doc. Ing. Adolf Rybka, CSc., 65 let

V červenci letošního roku oslaví vědecký tajemník ČSVTS a dlouholetý předseda České zemědělské společnosti Doc. Ing. Adolf Rybka, CSc. životní jubileum. K životnímu jubileu srdečně gratulujeme a přejeme do dalších let všechno nejlepší, hlavně hodně zdraví, spokojenosti a pracovních úspěchů.

Rada České zemědělské společnosti

Ing. Jan Fafejta, 75 let

Upřímně gratulujeme Ing. Janu Fafejtovi k významným narozeninám a přejeme mu hodně zdraví, spokojenosti, tvůrčí energie a úspěchů v jeho další činnosti.

Členové dozorčí rady ČSVTS

Ing. Luboš Pivoňka, 45 let

Hodně zdraví, elánu a spokojenosti do dalších let života! Ti k narozeninám přejí spolupracovníci z České společnosti rostlinolékařské. Ke gratulantům se přidávají kolegové z dozorčí rady ČSVTS.

OBSAH

CO NOVÉHO V ČESKÉM SVAZU VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Slovo předsedy ČSVTS	1
Několik poznámek k využívání objektu hotelu Karlík a střediska Kytlice	1
Aktuální situace při řešení vlastnických vztahů k pozemkům v majetku státu	2
Zlepšení činnosti v souladu se systémem managementu kvality	3

NOVINKY Z ČLENSKÝCH ORGANIZACÍ

Prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc. jmenován předsedou Akademie věd ČR	3
Prof. Ing. Milan Horáček, CSc. zvolen prezidentem Světové slévárenské organizace	4
Český přehradní výbor v rámci 80 let působení Mezinárodní přehradní asociace (ICOLD)	5
Symposium „Jednotky intenzivní péče v 21. století – kvalita, bezpečnost, legislativa“	6
Zasedání Výkonného výboru Mladé generace Evropské nukleární společnosti v Edinburghu, 12. - 15. 2. 2009	7
Návštěva elektrárny Torness	9
Činnost Českého spolku pro péči o životní prostředí v roce 2008	10
Pražská vědeckotechnická společnost v roce 2008	11
IKI 2009 „Informace, konkurenceschopnost, inovace“	12
Dvě velké vědecké konference Odborné společnosti letecké České republiky	15
Stanovisko České lesnické společnosti k „Prohlášení České botanické společnosti k biologickým a ekologickým aspektům hospodaření v českých lesích“	16

NOVINKY Z DOMŮ TECHNIKY

Konference „Červený kohout“ s mezinárodní účastí – Dům techniky České Budějovice	20
Studium MCI oceněno v soutěži INOVACE ROKU 2008	21
Zamyšlení nad novou knihou „Společenská odpovědnost organizací“	23
Připravujeme novou publikaci	23
Dům techniky ČSVTS Kladno s.r.o.	23
1. ročník konference „Povinnosti stavebního dozoru při realizaci staveb dopravní infrastruktury“	24
Festival „Jeden svět 2009“ v Pardubicích	24
Dům techniky Plzeň spol. s r.o.	25

PŘEDSTAVUJEME

Ústav jaderného výzkumu Řež a.s.	25
---------------------------------------	----

KALEIDOSKOP INFORMACÍ A ZAJÍMAVOSTÍ

HANNOVER MESSE 2009	27
Zapojení ČSVTS do programu INGO	28
Celosvazový seminář ČSVTS	28
FOR INDUSTRY 2009	29
Kvalita ve vzdělávání	29

ROZLOUČENÍ	31
------------------	----

BLAHOPŘÁNÍ	32
------------------	----

ŽIVOTNÍ JUBILEA	32
-----------------------	----

Tisk: DOT, tiskárna DTO CZ, s.r.o.
 Náklad: 1200 výtisků
 Redakční rada: Ing. Vladimír Poříz,
 prof. Ing. Růžena Petříková, CSc., doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc.
 Redaktorka: Ing. Zora Vidovencová
 Jazyková úprava: Mgr. Lenka Vejmelková
 Grafické zpracování: Jan Růžička
 Adresa redakce: ČSVTS, Novotného lávka 5, Praha 1, 116 68
 www.csvts.cz
 Vydáno: květen 2009

KYTVICE – MÍSTO ODPOČINKU NEBO PRÁCE

rekreační a školicí prostory ČSVTS

ČSVTS nabízí rekreační a školicí prostory v malebné vesničce Kytlice v CHKO Lužické hory a na okraji národního parku České Švýcarsko.

Rekreační a školicí zařízení je po úplné rekonstrukci a poskytuje ubytování v pěti plně vybavených apartmánech pro 3-4 osoby. Školicí místnost se dá v případě potřeby také využít pro ubytování až 8 osob.

K dispozici jsou garáže, které se dají použít také k uskladnění jízdních kol v případě aktivních dovolených. Kromě turistiky a cykloturistiky v CHKO Lužické hory a v nedalekém Česko-Saském Švýcarsku, poskytuje sportovní vyžití i blízka obec Jiřetín pod Jedlovou (plážový volejbal, nohejbal, fotbal, tenis, minigolf, venkovní bazén, v zimě lyžařské trasy) a to vše obklopené lesy a zvlněnou krajinou. Kouzelná je i jízda místní lokálkou. Kytlice se proslavila koncentrací chalupářů z řad známých osobností především z oblasti kultury. Pohádkově malebné prostředí v horách sopečného původu, udržované roubenky, jezírko s vodníkem, koně, lesní divadlo, říčka Kamenice to vše vytváří pohodu, dodávají klid a dávají možnost na chvíli zvolnit tempo nebo plně se soustředit Hospůdka vzdálená asi 200 m s dobrým jídlem a rodinnou atmosférou podtrhuje hezké chvíle strávené v Kytlici.

Ceny za ubytování jsou více než příznivé:

218 Kč včetně DPH za apartmán a noc pro členské organizace ČSVTS a 545 Kč včetně DPH za apartmán a noc pro ostatní zájemce. V případě zájmu o využití rekreačních a školicích prostor prosím kontaktujte sekretariát ČSVTS, paní Rousovou 221 082 295.

3. mezinárodní konference

PROMĚNY EVROPY 2010

konaná u příležitosti oslav 20. výročí založení ČSVTS

18. - 19. března 2010

ČSVTS Praha • Novotného lávka 5

Praha 1 - Staré Město

DTO CZ, s.r.o.

Třetí ročník konference *Proměny Evropy 2010* se zaměřuje na všechny stěžejní aspekty znalostního trojúhelníku: *Vzdělávání - Inovace v podnikání - Společenská odpovědnost organizací*. Potřeba znát, více než kdy jindy, jak řídit podniky aby byly výkonné, efektivní a hlavně konkurenceschopné v rámci Evropy i v současném období krize, jak přidat zejména v kvalitě a tempu inovací, jak efektivně využít známé a ověřené metody a techniky, je výrazně ovlivněna především akceptací dostupných trendů v oblasti vzdělávání a pružné aplikaci poznatků vědy a výzkumu do praxe.

Významná podpora vzdělávání, znalostí a dovedností, rychlá diseminace všech získaných tuzemských i zahraničních poznatků a zkušeností, musí být vytěženy v rychlé aplikaci změn a dalším zlepšování v podnikové praxi. Je třeba si uvědomit, že vzdělávání a získané znalosti svou hodnotu neztratí nikdy, ani v období ekonomických propadů. Naopak, pomáhá vyniknout těm nejlepším, nejlépe připraveným.

Využijme tedy těchto šancí stát se dobře připravenými a pojďme společně s našimi i zahraničními špičkovými manažery, profesionály, akademiky, pedagogy a studenty prodiskutovat nejnovější praktické zkušenosti a nejaktuálnější trendy v oblastech podnikového řízení, neboť poznatků o tom, jak lépe a kvalitně řídit naše podniky, veřejné instituce, školy a nakonec i sebe sama, není nikdy dost.

prof. Ing. Růžena Petříková, CSc.
programový ředitel konference

TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ KONFERENCE

Vzdělávání

Vzdělávání v ČR a Evropě; inovace ve vzdělávání a vzdělávání pro inovace; od informací ke znalostem; řízení znalostí; výhoda partnerství škol s podniky; vazba Vzdělávání-věda-výzkum; podpora technického vzdělávání.

Společenská odpovědnost organizací

Sociální soudržnost v ČR a Evropě;
udržitelný rozvoj; manažerské
rozhodování založené na odpovědném chování,
znalostech, etice a morálce; změna postojů lidí;
multikulturní dimenze podnikání.

Inovace v podnikání

Nové efektivní systémy řízení; inovace; štihlý
podnik; síť spolupráce;
brand management a jeho role
v budování konkurenceschopnosti; dopady krize a
možnosti řešení v podnikové sféře.

www.neweurope.cz

www.neweurope.cz

www.neweurope.cz

Současně si dovoluujeme využít této příležitosti k informaci naší odborné veřejnosti, tzn. studentů a pedagogů SŠ, VŠ a univerzit, vedoucích pracovníků a manažerů našich podniků, že v rámci úvodního plenárního jednání této konference bude oficiálně představena nová publikace „**Moderní management znalostí - principy, procesy, příklady dobré praxe**“ autorského týmu DTO CZ a Skupiny ČEZ (vydavatel Professional Publishing Praha).

20. výročí založení ČSVTS
1990 – 2010

VĚDA A TECHNIKA PRO ŽIVOT

OSLAVY ZALOŽENÍ 17. – 18. 3. 2010

Oslavy 20. výročí založení ČSVTS
proběhnou ve dnech **17. – 18. 3. 2010**
v prostorách ČSVTS

Novotného lávka 5, Praha 1
www.csvts.cz

V rámci oslav se uskuteční
mezinárodní konference
Proměny Evropy 2010
dne **18. – 19. 3. 2010**
www.neweurope.cz

dto
DTO CZ, s.r.o.